

11729-1
5

ROADMILL

12

1 9 3 5

ГЕТÖМА ПРОИЗВОДСТВОÖ
д А Р Е Г Ы д П Е Т А С
„У д А Р Њ И К“ № 1
1 9 3 6 В О

НОМЕРЫН:

ІЗЈУР ІВАН—Ласеј дед көсјө јөктыны
(ВІСТ).

ЋІМА ВЕЊ—Јукмөсө
(ПОЕМАЫГ ЧУКТÖд).

ІЛЈА ПЫГЋІН—Јежыд во
(ІСТОРИЧЕСКÖЈ ПОВЕЋЫЛЫ ПАНАС).

М. ЛІХАЧОВ—Мамөкөт пантасөм
(КЫВБУР).

ÖЛЕК ÖНДРЕЈ—Паскыд ерд вылын
(ПЕЋ ГЕЊ ТВОРЧЕСТВО ЈЫЛЫГ).

Мыјјас вылын ужалöны комі сöветскöј
пісателјас.

Журнал сузöдны позö быд
поштöвöј отделеңіеыс да піс-
мöновлөдлысјас пыр. Торја
номерјас нöбны Комі ГІЗ м
газінјасыс.

У д А Р Н К

НЖ Коми
1-1а

ХУДОЖЕСТВОА СÖВЕТСКÖЖ ЛТФЕРАТУРА КОМИ ЖУРНАЛ

ЛЕЗÖ СÖВЕТСКÖЖ
ПИСАТЕЛЪАС СОЮЗЛÖН
КОМИ ПРАВЛЕНІЕ

О ПЕЧАТКАЈАС

Листбок	Строка ляд	Печатайтöма	Колö лядыны
13	15 увеаныс	...мущöмкö мылк.	..кущöмкö мылк.
24	22 увеаныс	Карелијаса республика- лөн делегация	Карелијаса республика- ыс делегация

№ 12

1935 во

КОМИГОСУДАРСТВЕННОЈ ИЗДАТЕЛСТВО

ГЕТÖМА ПРОИЗВОДСТВОÖ
д А Р Е Г Ы д П Е Т А С
„У д А Р Ы К“ № 1
1 9 3 6 В О

НОМЕРЫН:

ІЗЈУР ІВАН—Ласеј ѿед көсјö јöктыны
(ВІСТ).

Журнал сузöдны позö быд
поштöвöј отѿеленіеыс да піс-
мöнвлöдлысјас пыр. Торја
номерјас нöбны Комі ГІЗ м
газінјасыс.

У д А Р Н І К

НЖ Коми
1-1a

ХУДОЖЕСТВОА СÖВЕТСКÖЖ ЛІТЕРАТУРА
КОМИЖУРНАЛ

ЛЕЗО СÖВЕТСКÖЖ
ПИСАТЕЛЪАС СОЮЗЛÖН
КОМИ ПРАВЛЕНІЕ

№ 12

1935 во

КОМИГОСУДАРСТВЕННÖЖ ИЗДАТЕЛСТВО

У Д А Р Н И К

КОМИ ЛИТЕРАТУРНЫЙ ЖУРНАЛ

ОРГАН КОМИ ПРАВЛЕНИЯ ССП

ПОД РЕДАКЦИЕЙ:

М. ДОРОНИНА (отв. редактор),
П. ШЕБОЛКИНА и И. ИЗ'ЮРОВА

№ 12

ДЕКАБРЬ 1935 ГОД

ПЕФ ГЕН

ГЕРА КУК

ПОВЕСТЬ *)

II.

Вөвјас кајисны вөр тужод. Журнысө копыртөмөн најө нуж-
гисны турун додјас, кајисны груза вогласөн.

Щем сук вөрын вөлі лөң. Нїөтї шы, нїөтї лов—кајыс-
јасыс өпрїч. Выјөзтө лымјыс ез гылав лысјас вылыс. Ву-
жасны вөлајас, і сіјө местаын бара чөв пукгө, шы-нї-төв,
кулөма код.

Чојыс чојө, увтасыс увтасө кајөны вөлајас. додјас бөр-
вывтї мунөны нывбабајас—пасаөс, гыөртөм сінкымаөс.

Тужыс топыд, јуж. Тат быд нөлө-віт лун кост мыст
колхоз катөдө вөрө турунсө. Прамөја імітлө нывбабајаслы
тажө тужыс. Ылөсас ветымын кілометра арталөны. Кајөны
лун југыднас, кајөны војнас, кор тужыс муртса төдчыштө
морт сінлы, мбөнөс кор козула јенежаңыс усө пемыд-
лөзов војае југыдыс.

Талунја обозкөд щөщ кајис Јелук. Таво сіјө некущөм
тујө-на ез пөтавлы, өнї радпырыс воглаліс дод бөрвывтї.

Лөсөдчїс пуксыны сең көзыд вој. Вөвјас музөмөн во-
глалісны медбөрја вөлөк костсө.

Көт ескө веж морозыс чеплаліс Јелуклыс нырсө, көт
ескө уятөм вој вөсна куңгисны сінјасыс, век-жө аслыс вөлі
долыд. Јона-нїн сөлөмыс удітїс гажтөмтчыны Степө вөсна.
А медгасө өтїтор радлөдіс, кодөс медвозыс-на каңаліс сен,
ас телатнїкас, кукјасыс дорын.

Сөсаң ез-на јок јокнїтлы сөлөм улас, но Јелук бура-
нїн төдіс: ем сіјө, кісмө сіјө, аслас. Волпасас водігөн ма-
лавліс кынөмсө, корсїс—оз-ө төдчы-нїн.

Вымторыс повзөдіс і өтщөщ радлөдіс. Повзөдіс не-
кор-на сещөмторсө төдлытөмыс, повзөдіс чужтыны быт
колөмыс.

Төңзі уагас друг черөбтїс став тушанас. Сылы сек
кывгїс кагалөн бөрдөм: „а-а-а!“... Сещөм нерыңка, сещөм

*) Пом. Заводгчөмсө вїдөд 5—11 № №-јасыс.

коңора-забеднөја, вемөсын кода топавіс сөлөм. Дыр-на пукалөмөн кывзіс, оз-ө јешцө кывлы. Но војыс чөв оліс.

Кыва да шоныда пастасөм Јелук вослаліс мөвпјас пыщ-кас вөјтчөмөн. Гартөм шал увгыс тыдалыштисны сінјасыс да нырыс, візөдлы-ыкө өні сінјасыс вылө матысаң, чујмө-дасны најө ас ворсөмнаныс. Најө—кың сең гажа төвса војө кык козув. Сещөм-жө сөстөмөгө да југыдөгө. Ташцөм сінјасыс вермөны лоны сөмын ыжыд шуд аңаөм јөзлөн.

Местаөң обоз воіс рытнас, самөј кор вөрлеңысјаслөн сојсөма ын вөлі. Локтысјас дорө ватагаөн ускөдчисны ныв-јас, отсалісны лөзасны, пыртлыны сіјөс-көлуј, пукгөдісны ас ужыннаныс вердны.

А сорөнжык комсомолецјас чукөртчисны баракө да щөк-тисны Јелуклы отчот кофөс вөчны скөтнөј двор јылыс. Вө-рас татчө кывсөма-ын ставторјыс.

Кывзыны локтисны кывзын ужалыгыс, баракыс вөлі зик тыр. Жарлыс лоі вогтыны өзөссө.

Борынас Степө сорөнітіс:

— ...Мі тан ужалам, поңө шуны, ударнөја, знамја ку-там. Срокис воңжык көсјам договорнымөс ештөдны. А сені мыј тіјан? Мыј вөсна сің лоі скөтнөј двораныд? Јеле, кыңи комсомолка, кывкутө ңе куш сөмын ас кукјасгыс, а зөңнас скөтнөј дворгыс.

Јелук кывзіс да сек-жө мөвпаліс ас кежас: „Со-өд, ма-кар лампайд; мыј дыра ег аңзыслө, кыв-на егө удитө мөда-мөдлы шуны, а крөткүјтө-нын. Часлы ме тең бөрті“... Но тазсө ез дөзмөмлаыс мөвпав, а нөшта мөдарө—німкофасө-мон, Степөыс самлун вылө ңімкофасөмөн.

Колхозчыкјас суса кывзісны да мукөдыс сувтөмөн щөщ сорөнітісны. Ставныслөн төдчис колхоз овмөсныс вөсна төждысөм, і тајө торјыс щөщ-жө радлөдліс Јелукөс.

Рыт сорнас собраңје бөрын Јелук да Степө петисны ывлаын ветлөдлыштны ас кежаныс.

Јелук көсјис јуөртны Степөөс сы јылыс, мыј мөгөн тат-чө кайіс сы дорө, но бытө кывјассө ез аңы. Сорөнісө па-ніс мөдторсаң.

— Тенө, Степө, гортө леччыны щөктисны. Кутан-пө выль куңыч бердын велөдчыны. Кушцөмкө зев тешкод морт сіјө, вомынса.

— Вомынса?—чујміс Степө. Сылы ез во сөлөмвылас тајө јуөрыс. Скөрміс, кіјаснас шенасөмөн кутіс віставлыны.

— Кушцөм-нын сещөм зарңи борда рака тіјанлы угі! Ас морт ез кут шогмыны?

— Коді? Гашкө те-да?—ңумјалөмөн јуаліс Јеле.

— Мыј көѳ ме.

— Ог төд, тејад коса вылад усланкө уна-ө ышкан. да те ен дөзмы, Стөпө. Велөдчышт. Јурыд оз уе. Мортыс-пө төдө ужсө.

— Ог кут сы ордын велөдчыны! Бөрсыс лечча, колхозыс пета. Ужалі, ужалі—ударнык,—а на жө, корсөмаөг кушөмкө вомынсаөс. Велөдас сіјө тіјанөс дорын учыны.

— Оз велөд. Теныд мі щөктам віқодны сы бөрсә.

— А ме ог мун ыи ог віқөд.

— Но-но. Ен шыблаг кывнад, Стөпө. Лоас кывчыны правленіјетө. Ышмыны-кө кутан аззам на тед һөрсө. Онтај сотај кушөм збоја сорнітин... да чөвлы те венчынытө. Мыј дыра ег аззыслө-өд, вай мөдтор јылыс сорнытыштам... Кушөм бур јуөр ме көсја тед віставны!—сінјассө чіткыралөмөн һужөдіс Јелук.

— Но?—Јелукөс сојпөлөдыс кутөмөн век на дөзмөмөн возлаліс Стөпө.

— Но, вістав,—дыржык ез шыас Јелук да бара јуаліс Стөпө.

Јелук сувтіс. Кутіс кыкнан кырымнас сылыс чужөмсө, матыгтіс ас дорас да стрөг сінјасөн, өтщөщ і һымкод сінјасөн, шуіс кывјассө костөдлөмөн.

— Ме регыд... регыд... лоа... мам...

Стөпөлөн сінјасыс чујмөмөн паскалісны.

— Мам?

Јелук кыјөдіс Стөпө сінјас бөрсә. Најө повчыштөм чујмөмсаң вочасөн кутісны вежыны—һымкодфыс өтарө јонжыка сөзөдчіс, өтарө паскыджыка ојдөдіс најөс, вөтліс полөмсө.

— Мам?... Те мам лоан?... Јелук?

Стөпө сывтыраліс, лептіс кіјаснас кутөмөн да кутіс бергөдлыны Јелеөс.

— Леэ, ој, лыјасөс чегјалан, ош. Ҷик-жө-һин те ош. Леэ, Стөпө!—Кокһідіка сералөмөн мездыгіс Јелук.

Сесса топыда куччысөмөн најө һөжјөһык мунісны вөр туј куға да долыда сорнітісны.

Кыкөн, Ҷик кыкөн, жужыд вөр шөрынөс. Војшөрсә јенежыс ворсіс лыдтөм сурс козулөн, мыјкө мојдіс кык том сөлөмлы. Најө гөгөрвоісны сылыс мојдсө да һөшта јонжыка топөдчісны мөда-мөд бердө. Сіэ вөлі шоныд налы.

Зөт гөтыр кувейс асывоо, кор ывлаын лөз жүгыдыс төдчө һин вөлі. Кувейс ловсө дыр һылөм бөрын, сөкыда, кыҗтај дыр шынасөм чискөм бөрын кусө ул сартас.

Мукөдјаскөд шөщ Варов Варук воліс мыскыны сјјөс. Мыскігас нырсө көрліс лок дук, мыјкө кәјіс горшас да езын сөгга вешјыв, дьлквѣіс, зывөка, выјөзтө сојны ез ков.

Зөт гөтыр вөлі гөн акаң код кокнѣдік, сартас пес код кос. Мыскігас кі-коқјасыс увјасөн чурвѣісны, ез кусњасны. Пыдө вөјөм сінјасыс жеждјаснас вѣзөдісны, һекыҗ ез көсјыны тупкысны.

Кор пастөдісны да пызан вылө пуктісны покојһчаөс, сјјө лоі зев ічөтк, быдөнөс шензөдіс.

— Аттө, коңорушкаыд кытчөз космөма, — вашкөдчисны нывбабајас.

— Җік жө-һин һинөм абу колөма..

Весігтө ачыс Зөт Імла, гортлы меркасө бөстігөн, дыр вѣзөдіс жер піңа гөтырыс вылө да чујмалөмөн чукраліс чездасөм кымөс кучіксө.

Луннас тазјөн пыртісны лым да пуктісны пызан улө, шој вестө. Сотісны кос тусапу, шынөдісны керка пышкөс, посвоз, сарај да тыртөм карта-гид. Сөгга локтіс сөд паскөма, өчкіа манакіңа, сөрас вәјіс сөд мышка салтыр да кутіс лыдһыны. Сјјө өтѣ сіннас салтырө вѣзөдіс, а мөднас кыјөдіс пырыс-петысјасөс. Лыдһысис чукырөс вомсө терыба вөрөдөмөн да гежөдіка пернапас чөвталөмөн.

Кытыс-мыј сјјө, һекөд оз төд. Вісасө Кылтово манастырын овлөмөн. А өні сіктыс сіктө ветлө. Во піын пөвмөдыс тыдавлө і тані. Олыштас мыјкө дыра і бара вошө.

Гажтөма да помтөм куҗа һужалі луныс. Кодјаскө воласны, сулалыштасны, вашкөдчыштасны і бара петасны. Озөс помала зуртө. Көзыд сынөдыс өзөс вөссігөн јокмылөн кәјө порог вомөн да котөрөн разалө жоҗ пастала.

Пыртісны горт да пуктісны сетчө покојһчаөс. Зөт Імла пуксис лабічө, леҗіс сөнөс кјјассө кык пізөс костас да јурсө өшөдөмөн пукаліс выјөзтө чуңсө вөрзөдлытөг.

Варук оз інас, шөјтіс керка пышкөсті да торја ковтөг мыјкө ноксис—вөлтөшітчис. Кор җік-һин заводһтлас сјјөс шөгөдны, сек петавлас ывлаө лолыштны сөстөм сынөдсө.

Ывлаын вөлі швач-көзыд. Көзыд-дон јенежыс кынтис сынөдсө, пујас вылө кыза суктіс гыөр.

Отпыр Варук пуксыліс вежајыскөд орччөн да пөлпомөдыс вөрзөдлөмөн јуаліс:

— Но, мыј, вежај? Отнад комін?

Зөв Ілма јурсө лептытөг виқодліс сінбөжјаснас да пашкыр тош пышқас лолыштөмөн шуіс:

— Отнам...

Олыштіс да содтіс:

— Со тај мјан олөмыд.

— Кызі-нө мыј сесса? Воқөсө кызі көсјан?

— Кызі? Ог төд... Ыжыд шог сотө морөсөс, Варук... Со жөні,— бутһітіс морөсас кабырөн да рытивбыд кешлө лаһтіс.

Варукөс ассө кушдөмкө шог влөдіс. Гашкө кулөм морт јылыс мөвпалөмла сіңсө вөдітіс, гашкө і мукөдтор вөсна. Онтај асывнас паныдағлісны кык вөла. Өті додғас көлуј вылын пукаліс Өһе Өлекан. Сіјө мөдарө бергөдіс чужөмсө, кучкіс вөвсө да реғыд сајалі. Варуклөн сөлөмыс ез вөрчы, аслыс шенчымын оліс чөв. Сінјасыс вескода коллөдісны вөрө кајысјасөс, накөд щөщ і урку шапкаа Өлеканөс.

Ғарја доктан рытө најө медбөрјаяыс олісны өтлаын. Сесаһ сөмын өтпыр, һеважөн-на, ақзығлісны колхоз правлеһіеын. Но секі выјөқтө өті кыв ез шуны мөда-мөдыслы. Һінөм јылыс-һін вөлі сорһітны. Варук сек виқөдлөмөн щөщ кағаліс сысаһ мустөмтөм, і сөлөмнас гөгөрвоіс помкасө талыс. Ғај ез вөв жал аслыс. Вөлөмкө, важја рағејтөмыс вазжөн-һін бырлөма, төлавлөма. А мыј өні вөлі, сіјө абу рағејтөм, мыјкө мөд тор, ақ мөдтор...

Рытнас біасөм бөрын манакиһасаһ жој шөрө водіс сөд вужөр, сіјө щөщ-жө вөрөдіс вомсө.

Варук вугыртлас, сағмылас, кывзыштас салтыр лыдғөмсө, очсалыштас да бара вугыртас.

Лыдғөм горыс кынқи керкаын һінөмыс ез кыв. Јөз дүгдісны воыны.

Јона-һін сорөн, Варук палаліс кокшыјасыс. Мөд вежөсыс петісны Јарө да Ласеј куһһеч. Јарөлөн сінјасыс аірдалісны гажа коғ руөн. Сіјө тапкөдьштіс вежајсө кусыһа мышқас да гөрбылтчөмөн мыјкө вашһітіс. Варукөс чујмөдіс налөн војшөра-војө мунөмныс. Кытчө? Гулајтны сор һін, мог оз вермы лоны.

Мөвпјасыс ақкөз палөдісны Варукөс. Очсыштіс да сувтіс.

Пыр-на важ мозыс боргіс— лыдғыс манакіһа, важ мозыс-на пукаліс вежајыс, сөмын өшіһө өні виқөдчіс лөз вој-һін.

Варук чајтіс вежајсө пуксөн уғөмөн да ез кут сағмөдны. Шамлағіс, һөшта өтчыд чөвтіс сінјассө горт вилө, сесса петіс өқөс сајө.

Порог вомөн восковтөм мысғі пыр-жө долыджык лоі сөлөмвылас, бытғө збылыс петіс шој дука гуыс.

Чім сєз јенежын јара ломџисны козувјас. Керкајас, пыв-ганјас, жытњікјас—ставыс сулаліс лөз ју пыдөсын моз, а на вєстті гырыс сєрөн, шытөг да шуштөма ветлісны лөзавіжа југөр гыјас. Ворсіс војса кыа.

Варук локтіс уліч кулігаті гортас. Јуж лым гораа зуртіс быд тувтчігөн.

Сікт оліс чөв, выјөзтө понлөн увтыштөм єз кыв.

Ітајө војшөрвојса чөвлөһас, самөј кор Варук уліч кулігаыс петіс скөтнөј двор дорө, һємвіччыстөг, друг кыліс куһаа зуркһітөм. Шы сєртыс пыр жө төдіс, куштөм өзөс востісны.

Сувтіс керка пємөс вєстө да кутіс візөдны.

Варукөс чујмөдіс тащөм сєрөн карта дорті кодјаслөнкө вужрасөмыс. Мыјлакө думвылас усіны Јарө да Ласєј, налөн војын мунөмыс, Јарөлөн єінјасыс, і сєсга інстіктивнөја кєжіс туј шөрыс керка бокө.

Картајас дорөз вөлі бура-на ылын, но суга кыјөдөмөн поџіс аззыны морт мыгөрјас. Өтіыс бокыңжык, жытњік дорын сулаліс да јурсө гөгөрбок бергөдліс. Мөдыс муніс мөд карта дорө да бара гурјыв востіс өзөсјассө.

Варук тушаті котөртіс јірмөг, козыдыс бытвө прөјмітіс пає пырыс.

Варук востліс-һын вомсө горөдны, кокыс кыптыліс вєковтны воэө, но... һєкоднансө єз вөч. Візөдіс, кызі, кыкөн өтлаасісны жытњік дорас, вашкөдчыштісны да саялісны. Өні бура-һын төдіс кыкнансө: бєдџаыс, каң вєсласа мортыс вөлі Ласєј, а мөдыс... коднө сєсга, абу-кө Јарө?

Мунөм бөртіныс бур здук-на важ местаас сулаліс Варө. Мөвпјасыс ветлісны вежа-веж. Шөјөвошөмөн візөдіс вєсга карта өзөсјас вылө.

Со, кыліс мөслөн нораа мыкөстөмыс, тыдалө, өзөсдор-саыслы ыркыд лоі. Сєсга бара чөвлөһ пуксіс.

Варуклөн чуңјывјасыс піјавны-кынмыны кутісны. Көзыдыс быд лолыштігөн куччысіс нырроџјасө, чєпмаліс чужөм. А сіјө вєк-на сулаліс вөрзөдчытөг, ыжыда лолалөмөн візөдіс і візөдіс.

Друг Варуклөн чужөмыс вєжсіс, пєлкіңік парја вомыс лөга топалі, єінјасыс вєкһалісны. Крута бергөдчіс да котөрөн кутіс лєччыны чојгорув, гортлаһыс

Пышјіс термасөмөн, кодөнкө вөтөдөмыс полігөн моз.

Горт дорас воөм бөрын сувтіс лолыштны. Өдіјө лөктөмыс быщкіс кочєг.

Көсіјө-һын вөлі кајны кілчө поскөд, бурещ сєк сөлөмас кутчысіс выл полөм.

— „Мыҗла сиз вöчн?“—җанöдөмөн кодкө жуасис пышсаңыс. Варук сінвоқо сувтіс вогса öзөса скөт карта—көңыд сынөдыс гыөн пырө, разалө мөс кокувҗасті, кынтө кујөдсө, кынтө ва кујөд вылын кујлан мөсҗасөс.

А воҗыс со кушөм көңыд. Керка стынҗасө швачкө пашлак. Весігтө бытөө лымҗыс кынмө-топалө веж морозгыс.

Варук ез куж кодарө-мыҗ вöчны. Кыкөн вермаҗисны сы пышкын: өчыс кутіс, мөдыс тоҗлаліс бөр котөртны чоҗ җылө. І некодарө вöчны вермытөмлаыс чепөсҗисны курыд сінваҗас. Піҗалан-кынман чуңҗассө курччалөмөн сулаліс килчө пос воңын да шытөг бөрдіс. Бөрдөмыс төдчіс сөмын сінваҗасыс візласөм серҗі. Наҗө түрісны чужөм куңалаыс да пас морөс вылас воҗталөмөн кынмісны сені.

Воҗса кыаыс ворсис вөвлытөм мічаа. Воҗыв җенеж пелөс-саң бостөмөн да шөрөңыс каҗөмөн сіҗө һөҗҗөһік вөрыштіс, веҗлаліс рөмсө, пөртмаҗис. Сылөн вужөрыс шөщ-жө вөріс, гыис ылын шылквиңан лымҗа ерд пағталаыс.

Но Варук ез аңы ывлавылыс ворсан гаҗсө. Сіҗө котөртис чоҗ паныд. Кіҗаснас пас пөлаҗассө кутышталөмөн термаҗис бөр воөдчыны сетчө, кытыс часҗын саҗын тат-жө мыҗ вермөмыс пышҗіс.

Варук сорміс. Картаҗас дорын кылісны-һін гөлөсҗас. Öнтаҗа керка стен бердө ласкысөмөн кутіс візөдны. Воңын-сө һінөм ез кыв, ез вермы велавны сорһіҗассө... Сөгса ловшыыс лөһалыштіс, вірыс наңмыштіс чепсагөмөмыс да вөмісҗі воесисны пелҗасыс.

— ..Kodi-нө, kodi?—гораа жуаліс кодкө.

— ...Kodкө вөлөма-һін!

— ...Корсны колө да коқҗассө чегҗавны пөҗлыс!

— ...Корс кыскө сіҗөс.

— ...Шөщ і телатһікыс вогса.

— ...Аттө!

Сорһіҗас пышкыс Варук велаліс дарҗалыс гөлөссө. Сіҗө сулаліс морт кыкө куҗім кышын да віставліс:

— Локта вөлі выҗ вөчаныныс, візөда—гурҗыв вогсаөс өзөсҗасыс. Аттө, аттө міса..

Варук воқө ез кут кывзыны. Кышөвтіс керка саҗті да мөд туҗөд котөрөн бөр леччіс гортас.

Помтөм җанҗім вилөдіс сөлөмсө. Җурсө улө лөзөмөн пыріс посвоқө, топыда ігналіс өзөс камыч да вөмісҗі кокһид-җыка лолыштіс.

Сіҗө өні став тушанас тіравмөн поліс.

Гортас пөрччысис да пукөс гыөра өшің вестө. Унмыс ез лок.

Јурас ветлісны мөвпјас. Ізмөм чужөм вылас нїөтї мус-
кул ез вөр. Ошіңөд пыран војса лөзыс вөсна чужөмыс вөлі
кулөм морглөн код быгыд.

Варук зіліс корсны помкајассө, мыјла тазі вөчіс, а ез
мөдарө.

Мөвпнас відлаліс асгыс тужсө колхозө пырөмсағыс, і
повчөмөн чујміс: вөлөмкө, өнөң пыр-на оліс кык олөмөн.
Отарас—колхоз, мөдарас—ачыс. Та вөсна і думјасыс кык
вожөн ветлісны. Та вөсна і сарјалы омөмсө вөчліс. Думнас
көсјіс һајтөстны колхоз возын, шынавны уж вывгыс сіјөс. А
мыј могыс? Вөлі кушцөмкө лөг, мустөмтөм. Мөвпаліс сылы
локсө вөчны, а збылыссө колхозлы зоңнас інмыліс. І талун
сің жө артміс—ас лок сөлөм радіыс қебліс колхозлыс враг-
јасөс. Мөвпаліс-мөј коркө лоны ас колхозыслы врагөн?...
Ез-ө вывтіжык пыр?

Кымын воҙө мөвпаліс Варук, сымын содіс полөмыс, сы-
мын пежжыкөн кутіс чајтчыны ачыс.

Вежөрнас зев бура гөгөрвоіс—колө пыр-жө мунны, па-
лөдавны јөзсө да вїставны, мыј талун аңыліс ас сїннас. Но
ас вөснаыс полөмыс доріс кокјассө татчө лабіч бердас, то-
пыда кутіс кывсө і сөлөмсө.

Поңіс-кө ескө мунны сарја ордө да ускөдчыны кок-
улас, копыртчыны сөстөм сөлөмыслы, ставсө вїставны сылы,
сек ескө бөр лоі кокһї. Но секі ковміс ескө талыштны
важја лөгсө, ковміс горш вылас тувтчыны гордоствы. Варук ез
вермы тајөс вөчны да пыр сің-жө пукаліс шөјөвошөм сөлөмөн.

Вїқөдлыны-кө өні сы вылө—зік мөд морт: јөжгылтчыш-
төм тушаа, лөтікмунөм кіјаса, сїнјасыс жугылөс. Кытчө-і
бырі шап стағыс. А вөлі-өд јурсө вылын кутөмөн ветлө,
шағина код вөсһї тушасө һукылтлытөг нуө.

Војыс һужалі помтөм куға, і сек-жө өтщөщ Варук ез
төдлы сылыс колөмсө. Оліс вөта-вемөса. Сөмын асјадорыс-
һын ојбыртліс муртса дыра кешлө. Уңыс кокһї унмөн, быд
ічөтїк шыыс сармаліс.

Чеччіс вїсан јурөн. Вөлі мїча југыд-һын. Жојтї ветлөд-
лісны курөгјас. Пөрыс мамыс каңаліс сувтөмсө да пачпөдан
пуктігтыр јуаліс:

— Дыр-тај талун, Варук. Гор-мөј локтін вежај ордсыд?

— Гор,—дыгыда кыввїзіс мамыслы да һөжмыд восла-
сөн муніс мыссан доз дорө.

— Амїһөј, амїһөј!—прамөјжыка вїқөдлөм бөрын чујміс
мамыс.

Мыј-нө текөд, нылө? Вїжөдөмыд-тај, донаөј. Чуқырјас
кајөмны чужөм вылад-і. Мыј-һын.

— Нынём, мамө... Ен жуас.

Мамыс лаңтис, но унаыс-на гусён чөвтліс сінјассө ны-
лыс вылө да кыз мыј верміс назөжык ышлолаліс.

Варук пасталіс выл сөд платө, сөд шалмасіс да тер-
масөмөн петіс гортғыс. Сіјө поліс пөрыс мамыслы візөдны
сінмас.

Зөт Ілла ордын лөсөдчісны вөлөст вічкоө леччөдны
покојнічаөс. Сен вічыгіс Вомыныс локтөм поп.

Варук пырігөн бурещ вевталөны вөлі гортсө. Керканы
кыліс кушөмкө аслыс дук. Манакиңа ез-ңын тыдав, но сісјас
ломтыгісны-на.

Кор гортсө петкөдісны ывлаө, керка лоі зік тыртөм...
Сөмын Ласеј куңеч век-на јурбітіс јен возын. Регыд і сіјө
петіс. Варук кусөдаліс сісјассө, сулалыштіс жој шөрын,
чујмалөмөн гөгөрбок візөдыштіс да муніс суөдны кулөм мор-
төс колөдысјасөс.

Вічкын вөлі көзыд. Поплөн сөд різі улас тыдаліс пасыс.

Варук вежа мөвпјасөн восковтіс вічко порог вомөн, сув-
тіс бокөжык да сылөдіг чөж вөрәөдчытөг сулаліс. Кодкө-
кө візөділіс ескө чужөм вылас, каңаліс сін пелөсјасас чу-
көрмөм сінва. Но сіјө выјөзтө өтчыд ез чөвтлы пернапас.

Варук аслыс ногөн рафејтліс вічкоөс.

Помнітө бабсө—жужыд тушаа, шочмөм віж піңјаса, скөр-
нывбабаөс. Дасвіт арөсөз Варук оліс сы ордын, вөлөстын.
Бабыс візліс зев стрөга, ңекытчө гортғыс петавны ез леңлы.
Быд праңыкө сөрсыс катөділіс вічкоө. Сіјө зев уна төділіс
быдсама мојдсө свјатөјјас олөм јылыс да помтөг вермыліс
віставны төвса куә рытјасө.

Тази бабыс борд улын Варук велаліс ветлыны вічкоө.
Гажөдөм, зірдалан пыщкөсыс, југыд біјас, вөччөм јөз, тор-
жественностьыс—ставыс тајө пукыыліс том сөлөмас. Рафејт-
ліс сулавны со тајө местаас да гора сылөмсө кывзігтыр
візөдны купол өшіңөд кучкан шонді југөрлыс ворсөмсө.
Сек вөлі возө віччыган оломыс чајтчө ташөм-жө зарні југө-
рөн. Гашкө та вөсна і пычіктіс өні сінваыс сылөн да.

13.

дыр коставлөм бөрын бара-на регыдік кежлө петкөд-
чіс шонді, кыпөдчіс вөр вестө, гөрдөв југөрјаснас мачасіс
керка өшіңјасө.

Шонді вылө візөдіг ңумјалісны јөзыс, аслыныс каңав-
төг зілжыка кутчыгісны ужө.

Шондікөд локтіс кыпыда јурган лун. Медвоз скөтнөј дворын сјјө шығөдіс оломсө. Скөтнөјчәјас термасісны ештөдчыны. Чужөмјас выланыс төдчіс төждысөм, но сјјө ез вөв шогсана төждысөм.

— Васілјевна, карта возсө-нө чышкыштам огө?—јуасіс Каретъ.

— Чышкыштөј, чышкыштөј. Сесга чертө да зырјастө лөсөдөј. Ковмасны өд.

— Но, лөсөдам, —мургіс кыз гөлөса Каретъ да жеңы-дік кокјаснас војлөдіс өтілаған-мөдлаө. Сылөн чукырөс, сарөга чужөм вылас пөртмасіс пөрыс нум.

— Ештөдчөј, ештөдчөј. Сасөд час-һін,—скөтнөјчәјасөс термөдліс сарја. Сылөн медјона төдчіс төждысөмыс. Карыс вајөм лөз шапочкаа, палто вылас пасталөм выл халата вет-лөдліс мөскыс-мөскө да ставнысө гөгөрбок бура вїдлаліс.

Мөсјас сулалісны шылыдөс, сөстөмөс, азыма сојісны турун. Оні кокуланыс ез-һін шңачакыв, ез вїлдавны кїчөр һајтас. Карта жоғ вөліс кос.

А јона-жө і ужалөма лоі скөтнөјчәјаслөн. Муртса кок-јывсыныс ез ускөд најөс сарја. Сјјө локтіс да тағ налы і шуіс:

— Кытчөз мөсјасныдлөн гөнныс оз шылав, суц дыра весовны ог леғ. Ладнө абу-нө?

А дерт-һін,—көсјыгісны скөтнөјчәјас.

І заводітчіс налөн весасөм. Медвоз вајісны лыс да костісны картасө. Сесга ывлаө сувтөдісны капуста пуан ыжыд пөрт да шонтісны ва. Ізас росјасөн зыралісны мөс-јасос, шыранөн щөщөдалісны корөгмөм һајтсө, мыскісны шонойд ваон, бара зыралісны.

Тағі нокгісны һекымын лун, вел јона муғісны, зато кыз һајтыс угі скөт вылыс.

— Но тіјан-тај зік мөд коғ лоі тани,—һімкоға шенчїс-ны вїзөдлыны кежалөм колхозһікјас. Најө щөкыджыка ку-тісны волыны да ез-һін пїһасны.

— Лыстө вајі, Васілјевна,—мукөдыс јандысөмөн лок-тас да шуас.—Дыржык ескө лоі-да...

— Ладнө, абу-на-тај медбөрја, воча һумјаліс сарја...—Ректы чукөрас. Да регыд кутам сілос перјыны, волы вїзөд-лынытө.

— Волыны лоас.

Сас час бөрын төвныр моз локтіс Јелук. Гажа серам-банөн котөртіс сарја дорө да јуаліс:

— Огө-на мөдө?

— Час, зік пыр, Каретъ локтас-да. Волы вїзөдлам-жө „Умнөчалыс“ куксө, Јелук.

„Умһича“—тупик жура, гырыг сінјаса мам—һулис кынөм улас зурөдчан куко. Гера кук зумыда сулаліс кок јылас. Вильша віөдан сінјасыс мамыслөн коф-жо гырыгөс.

— Тајө зоғувсө теd сесса сетам, Јелук. Быдты да рафејт.

— Вајөтікө-а, пелсајсө куклыг гилөдыштіс Јелук.—Дастөма-һин местасө талы. Со-өд кушөм тај, зик мамыс коф.

— Јона-жө-өд старажтөмөн мамсө быдтылі. Оні ведрапөв лыгтө,—һимкофа малаліс „Умһичаөс“ дарја.

— Вот і мі локтам,—картаө пырігас-на гораа шуасіс Карет. Сы бөрса локтіс красноармејскөј шлома Павел Грігорјевіч—колхозној председател.

— Мөдімө?—сералан сінјаснас ворсігтыр јуаліс сіјө.

— Мөдімө.

Чукөрөн вөрәісны важ часовна дорө—зырјаөс, чераөс. Кузһечаны бурещ вөлі дортчөны. Кучік партука Ласеј сулаліс кузһеча порог сајын да жөзан сінјаснас котраліс мортыг-мортө. Кузһеча дорті муніганыс Павел Грігорјевіч горөдіс:

— Дортчанһыд?

— А?—пел бердас кісө пуктыліс Ласеј. Ывлаө петіс һылөдөм чужөма Степө да лептыліс мөләта кісө.

— Вөв дорөдам, Павел Грігорјевіч. А ті-но модінһыд?

— Мөдім, чуртү-буді.

А Јелук копыртчыліс дарја бердө да вашһітіс.

— Со-өд, мустөмыд, зик сура сөт коф. Степовыс міга,—серамбана чужөмыс ескө зик мөдтор јылыг висталіс.

Чукөр кежис міртуј вылыг да моғһөн һужөдчөмөн кутіс кевны лым піті часовна мышлаһ. Сені, норыс јылас, лымјөн тырөм картупель мујас вылын тыдаліс мушөмкө мылк.

— Богтчыламо,—тужуркасө пөрччіс Павел Грігорјевіч да кутіс зыртһы лымсо. Оғшоц һекымыһон пондісны отсавһы сылы. Лым качөмөн разаліс сынөдас да бусөн бөрлеччіс.

Чукөрһыс өтарө содіс—кыскө на дорө кутісны локһы өві да мөд, медгасө һывбабајас да челафјас. Горһітісны, сералісны, мыкө виччыгісны ставһыс.

А Павел Грігорјевіч черө-һин кутчыгіс. Кын муыс көрт коф, сөкыда чуктө.

— Уф!—векөдчыліс Павел Грігорјевіч да шуркһітіс јурсыс шломсө. Јурсыс моғјасөн леччіс долыд чужөм вестас. Бара кутіс керасһы. Көзыда лөстасан шондіыс ворсіс чер дорышас.

Јоз чукөр гажаа ызгіс.

- ...Абу-кө-нө Һинөм?
- Гортад-мөй новлин?
- Зев-таж; гашкө оз-і шогмы-да!
- Гашкөйд-пө кашкө.
- Виқөдлам!
- Виқөдлам.

І вот вогсіс гу вом, кутіс руавны. Руыскөд шөщ пас-каліс аслыс лечыд дук.

— Вајлө ведрасө! — гажаа горзіс Павел Грігорјевіч. — Ведрасө вајө!

— ...Ого-го!

— Н-рад чапкө!

— Овмөма, макар лампайд!

— Налө! — ведроһн гумовтіс веж сілос масса да мыччіс гөгөрыс сулалысаслы колхознөј председател.

— Јуксөј да ен пурсөј! — шмонітіс сіјө.

Сегга сілоссө ведрасон кыскісны скөтнөј дворө — чу-көрөн сетчө мунысны.

Өні ставнас сіктыс-һін гажаа ызгіс тани.

Востісны карта өзөс, өтікөн-өтікөн кутісны лезавны мөсјасө.

Мөсјас һөжјөнїк петісны ортсыө. Петөм мысҭ чіткыра-сісны шонді воҕын, ісалісны сынөдсө да кежісны вескыд-выв, көні паскыд пемсајасын сулаліс сілос.

— Со, Сөдпелыс ісыштіс да чујміс! — горзіс јөз чукө-рыс кодкө. — Мөј көнкө-пө і ем тајө!

— Відліс!

— Мөдіс-таж пушкыны, јереһе ныр!

Мөсјас вочасөн локталісны да відласыштөм бөрын азы-ма кутчыгісны сојны налы лөсөдөм „десертнөј блюдо“.

— Вајлө менсым піскасө. Сіјө-өд кушөмсурөтор вылад оз-на-і углас јешщө! — лечыд гөлөснас шуөмсө вевтвіс Ла-ві Ода.

Петкөдісны Одуклыс јежыд јура дрөчкасө: векһідік ныра, вөсһідік лөбјаса. Нырулас пуктісны медса міча ту-рунсө да ведроһн сілос. Піска мөс өтісө ісыштіс, сегга мөдсө, сегга бара воҕзасө, јурсө лептылөмөн виқөдліс друг чөв-лаһтөм јөз чукөр выло да наҕөһік мыкөстіс аслыс нырулас:

— Му-му-му.

Сегга сујіс нырсө ведроә да кытчөз пыдөсөҕыс кыв-јыс ез во, ез-һін лептывлы јурсө.

— Вот-таж! Велөдчөј талыс.

— Ого-го-го!

СУЗÖдÖJ 1935 ВО ВЫЛÖ

„У д А Р Њ І К“

ХУДОЖЕСТВОА СÖВЕТСКÖJ ЛІТЕРА-
ТУРА КОМІ ЖУРНАЛ

ПЕТÖ БЫд ТÖЛЫСЫН ÖТЧЫд МОЛОдЦОВСКÖJ
АЛФАВІТ ВЫЛЫН

ЛЕЗÖ СÖВЕТСКÖJ ПІСАТЕЛЈАС СОЈУЗЛÖН
КОМІ ПРАВЛЕНІЈЕ

СЫКТЫВКАР
КОМІ ГОСУДАРСТВЕННÖJ ИЗДАТЕЛСТВО

„УДАРНІК“ ЖУРНАЛ

Художествоа кывјѳн, вѳотјасѳн, кыв-
бурјасѳн, очеркјасѳн петкѳдлѳ Коми об-
лаотын, Војвыв крајын да СССР пас-
таын социализм стрѳйтѳм, тѳдмѳдѳ роч,
коми да СССР-са мукѳд ас оорніа јѳз
художественнѳј літератураѳн.

Петкѳдлѳ мѳјан облаотса знатнѳј јѳз-
ѳс—вѳрлејѳмын да колхоз уж вылын
ударнѳкјасѳс.

Велѳдѳ да бытѳ выл гѳжыјасѳс.

„УДАРНІК“ ЖУРНАЛЫГ

Појѳ ајыны выл вѳет быд коми
сѳветскѳј писателлыѳ

Выл оыланкыв

Выл пјеса

Крѳтика ставѳајас коми гѳжыјас вылѳ

Челаслы лыдѳан гѳжѳдјас

1935 В О Ы Н

Журнал кутас петны аскадѳн, тыр лістажѳн,
молѳдцовскѳј шрѳфт вылын. Журналѳ ужавны лѳѳ
кыскѳма выл гѳжыјасѳс, літераторјасѳс, јазыко-
ведјасѳс.

ЖУРНАЛЫН ПЫР ЛООНЫ ТАЦЦОМ ЈУКӨДЈАС:

Художествоа проза да поезија

Критика

Творческөј дискуссиялөн трибуна
Комі епос (мојдјас, јөзкост ғылан-
кывјас, нөдкывјас, частушкајас
Челафлы лыдфанторјас.

Библиография выль роч да комі ыга-
јас вылө

1935 ВОЫН „УДАРНЫК“ ЖУРНА- ЛЫН ЛОӨ ПЕЧАТАЈТӨМА:

Нобдинса Віггор—выль кывбурјас, Тіма Веь—
кывбурјас, віотјас, Лебедев—выль баоңајас, Пед
Геь—„Сера кук“ (повесө), Выль Паш—выль поэма,
кывбурјас, Сандрик Јогор—„Арај“ (повесө), Ілла
Пычын—піеса да выль віотјас, Вл. Латкин—выль
поэма, Іван Вокан—новеллајас, Ізјур Іван—„Домен-
лөн мыж“ (повесө), А. Ісаков—„дасөкмысөд во“
(повесө), выль віотјас да кывбурјас, Сім-Взылөн,
Мітрук Јаклөн, Пармазонлөн, Луздор Взелөн, Бја
Өгьрлөн, П. доронлөн, П. Стальнөјлөн, Грш
Сашлөн, А. Мечешинлөн, Размысловлөн да мукөд
гивы бөстөмөјөслөн.

Литературно-критическөј статвияс: Жугыллөн,
Шыладорса Мішлөн, І. Оботуровлөн, І. Тарабукин-
лөн, Ізјур Іванлөн, Өлөк Өндрөјлөн да мукөдлөн.

1935 воын журналын кутасны печатајтчыны рису-
нокјас художникјас В. Полаковлөн да М. Безносөв-
лөн, художественнөј фотографияјас Ј. Јермол нлөн.

„УДАРНІК“ ЖУРНАЛ

Колѵ лоны быд клубын, лыдфыоан керкаын, гѵрд пельѵсын, быд школаын, быд вѵрлезыѵ-ударнѵк ордын, колхознѵк-ударнѵк ордын, коми лыттература велѵдыѵс ордын, быд учытел ордын.

Журнал сузѵдан дон:

3 тѵлыг кезлѵ	2 шайт да	50 ур
6 „ „	5 шайт	
12 „ „	10 шайт	

Торја номерлѵн доныс 1 шайт.

Журнал сузѵдны почѵ быд поштовѵѵ отделе-нѵеын да пѵемѵновлѵдлыѵс пѵр.

Сыктывкарын почѵ сузѵдны Коми госу-дарственнѵѵ Издательство магазѵнын да лѵрокјасын да Сојузпечаыѵ.

**ЖУРНАЛ РЕДАКЦІЈАЛѵН АДРЕС: Сыктывкар,
Сѵветскѵѵ, 24, КОМИ ГІЗ.**

КОМИ ГОСУДАРСТВЕННѵѵ ИЗДАТЕЛЬСТВО.

— Петкөдлс-тај спектак!

— Ка амеџја!—ызгіс јөз чукөр. А Жеждјур медбөрја војтјассө-һин һуліс ведра пыдөсыс, отарө пыдөжык зіліс тувјавны нырвомсө сетчө. Ведраыс сібдіс. Жеждјур кутіс улө-вылө метөдөмөн мездысны. А јөзыс сөмдөмаөс серамөн. Зыкыс сещөмі, бытө сурс зоғг гоксөны.

І тајө зык шөрас, јөз чукөрсө поткөдөмөн, јортчгтыр пырөдчс Оһып коһук.

— Көні председателыс? Көні Павел Грігорјевчыс?—горзіс сіјө. Төрөканлөн коһ куһ усјасыс вөрісны быдөн.

Оһып домповодөд кыскіс чотан вөлөс.

— Сеј минут вајө председателсө татчө! Једрон караб, гашкө ме кластөвөј врагөс көсја кутны-да! Кылад онө-һө?!

Чужөм јөз чукөр лаһтіс. Павел Грігорјевч—өні стрөг чужөма-һин—петіс јөз сајыс, кывшутөг кышовтіс вөв гөгөр да вөлісгө јуаліс гөрдөдөм чужөма коһуклыс:

— Бара чотө?

— Чогө, председател јорт. Којмөд вөв-һин чотө. Ме шуа, тани колө пыдөжык вічөдлыны, кластөвөј вужјас вічөдлыны. Ме аһа-һин...

— Ладнө, Оһып, енлы шуміт. Корлөј татчө куһечјассө. да дорөдан вөвнысө щөщ вајөдөј.

Јелук сулаліс быгыд чужөма, вомдорјасыс тіралыштисны сылөн. Сегга кутіс сарјаөс сојөдыс да вашһитөмөн јуаліс:

— Степө?

— Чөвлы, Јелук, ен пов,—төкөдіс сарја.

— Ме ог пов. Но...—і воҙө нуөдтөг југһітіс друг лөгөн ојдөм сінјассө.

Вајөдісны куһечјасөс. Ласеј, повәөмөн, терыба гөгөр-бок гөгјөдіс јурсө, кодөскө бытө корсіс јөз чукөрсыс. Сінјасыс коһалісны, чуһјасыс ковтөг чабрөдісны кучік партуксө.

— Те дорлін тајө вөвсө?—чорәөм гөлөсөн сылыс јуаліс председател.

— А?

— Те дорлін тајө вөвсө?—пелвоғас горөдөмөн бара јуаліс Павел Грігорјевч.

— А? Ҷік һинөм ог кыв, со јей-богу, ог кыв.

— Ладнө, регыд воссас пелыд,—лөга шуыштис председател, мөд пов кышовтіс дојмөм вөв гөгөр да јуаліс Степөлыс:

— Но, мыј те вісталан?

Јелуклөн мыщәгліс лолыс. Кучкөмыс вічысөм моз ча-

төрмуні сіјө. Ачыс качавтөг рақліс гөрді көсынкасө да тіра-
лыштан чуңјаснас бөр терыба гөрқзалис јурас.

Төкөтө көсөјтыштан сінјассө Степө чөвтліс Ласеј вылө,
һуммуныштіс вом пелөснас да бергөдчіс колхозној предве-
дательлаң:

— Кыңи ме вөлі вистала тед, Павел Грігорјевіч, сіңи і
вөлөма. Віқөдөј,—Степө лептіс вөвлыс чотан коксө да ін-
діс чуңнас.

— Со-таж! Өті көрттув јаяс інмалө. Асныд сесса
гөгөрвоанныд воқө. Віқөдлөј өні дорөдөм вөвсө, сещөм-жө.
Кык-кујім лун мысты і тајө чотны кутас.

— У, мерәна!—локысла виңдалөмөн шуис коңук да
гөрқзыштіс кабырјассө.

— Пеш-жә!—шуштома лолыштіс јөз чукөр. Јелук һим-
код чужөмөн котөрттіс Степө дорө. Ласеј јешщө пыдөжык
гомјас сујис јурсө да нөшта зілжыка кутис жөзны сінјаснас.

— Тан шенчынысө һинөм,—бара шыасіс Степө.—Абу-
на қик гөгөрвоана өтітор: кыңи мјанө пуккіс тајө зарһи
борда ракаыс?. Сөдас ме кывлі: кулакавлөмаөс горјас
тајөс.

— Төдмалам,—вомдорсө јірыштіс Павел Грігорјевіч.—
Меным сіңө петкөдліс мөджык сикас документјас. Ладнө,
төдмалам ставсө. Тед-нө, Ілла, мың-һин? јуалис воқө вог-
ковтөмөн Зөт Іллалыс.

— Кыв шуа,—ышловқөмөн шуис сіңө, пөрччіс шапкасө
да копыртліс зорман јурсө јөз чукөрлаң.

— Прөшща кора.. Колхозлыс прөшща кора. Став ві-
дөммыс, став омөлтөммыс. Ег гөгөрволы. дај тајө,—індіс
чуңнас Ласеј вылө,—тајө щөщ зугліс менө. Ті чайтад, пел-
төм сіңө? Оз кыв өні менө? Віқөдлөј сінјассө. Ташчөм сінма
јөззыс повны колө.

— Кывтө курчы,—Ілла!—друг шуасіс Ласеј да вог-
ковтіс Зөт Іллалаң. Шуөмыс артміс сещөмі, бытөө лөчтан
вывті пурт һірсһитісны. Но Зөт Іллалон һөті мускул ез
вөрчы чужөм вывзыс. Паныд сылы тасалис кісө да гөлөссө
чорқөдыштөмөн виставліс:

— Ен лок ме дорө, ен лок. Мі текөд абу өті туј тала-
лысјас. Те лок мөвпөн локтін тајөјас дорө, а ме вескыд
сөлөмөн локта да кора, позас-кө, бостны менө ас дораныс.
Ог көсјы лоны колхозлы врагөн!

Зөт Іллалон дөлалисны зорман јурсіјасыс, гырыс сін-
јасыс нафејаөн і өтщөщ кевмөмөн віқөдісны јөз вылө.

А сылы паныд, лунвывсаң, ворсіс гөрдов шонді да
озыралөмөн којис зорман јур вылас зарһи југөрјассө.

Локтіс тулыс. Лунсöвмöсөн гажааворсöдчис шондi. Гож вочын, керка вевтјас пöлөн öшјалісны јi сырјас. На куча весігтö војјасын ез дугдыв војтва топкыны.

Їбјас вывсаң гажаа жургöмөн котöртісны шорјас. сон-јасті ызöбөн нуісны гудыр ванысö да леччісны јуö. Вісер ју вöрчіс туны—берег пöлөнјасті кајіс ва.

Отпыр ташöм тувсов лунö Варук ветліс зорöд пыдöс чукöртыштны. Куртіс, нöбјаліс турунсö да мöдöдчіс гортлаң.

Југыд сынöдын јургіс тулыс. Вадор бафјас вылын сар-вісісны розјалыс берба-балајас.

Варук локтіс нöрыс дорö да пуксіс шојччыштны. Кадыс ем-на. Колхознöј собраніје заводітчас коркö рытнас, а шон-ді леччытöз кујім кілометртö віт пöv удітан вужны.

Мöдлапöлын, њеуна кывтыдынжык тыдаліс вöлöст. Берегын сулалісны кымынкö морт да візöдісны ју вылö. Талун јыс вöрчыліс-нын тат да бөр заторітчіс. Кывтыдын тыдалісны сувтсөн кыптöм гырыс јi торјас. Јыс ез-нын вöv төвса-код öтырышја шымыд да језыд—дрöбјысöма, вежня-сöма, лöзöдöма ставнас.

Варук візöдіс јар-југыда ломзан шондi вылö. Сылы окота вöлі бывлаыскöд öтвылыс сывны кыпыд да гора сыланкыв. Олöмыс јургіс сурс шыөн, кујліс јуыс код-жö жыдыд да гажа, сöмын куж аззыны сіјöс.

Варук аззіс олöмсö. А сіјö лоі сесаң, кор колхоз дове-рітіс сылы выј вöчан заводсö.

Кулацкöј керкаын Варук бемітіс свенјассö, важ, ічöтік выјвöчаніныс вужöдіс став көлујсö, сувтöдіс сепаратор—і заводітіс ужавны колхозлөн выјвöчан выл завод. Варук јурнас пырöдчіс тајö ужö, медем вунöдчыны гажтöмтан мөвпјассыс.

Колхозлөн мөсјас öні лытісны уна, сепаратор ез удіт вöчны став јöвсö.

— Маслобјка ескö мјанлы,—выјвöчан заводö волігөн быдысыс ышлоаліс Павел Грігорјевіч. Сесга сек-жö ассö певітчöдіс:

— Дона. Час олыштам јешщö во-мöд да сек-нын...

Варуклы чорыда јурас пуксісны тајö гарыштлөмјасыс. Јона мөвпаліс ас кejas. Велöдысыс коріс кыгајас. Леччыліс Вомынö да нарошно воліс выјвöчан заводö. Гөгөрбок сен бура відлаліс маслобјка, јона јуасіс мастерлыс. Кајіс гортас да вісталіс Павел Грігорјевічлы мөвпсö. А сіјö њум-діс:

— Буртор ескө-да... Артмас?

— Мыҗла-нө оз?

— Ваҗ либө заводитлам.

І заводитисны. Пелса вөчыс Падҗей ҫаҫлы шөктисны вөчны кушөмкө аслыс сикас бөчка—сешөмсө сижө немнас-на ез вөчлы. ҫортчыс Степөлы шөктисны дорөдны тајө бөчка-ыслы көрта көлуҗ. Степө төлыс моз сөмын шыңмуні да сижө-жө луннас леччис Вомынө, выјвөчан заводө. ҫумнас шуис аслыс—көт мыҗ, а вөчны!

Вежон-мөд кыліс Падҗей ҫаҫ керкаын стружитчөм да камөдчөм. Вежон мөд Степө пөштї ез петавлы куҫҗечасыс, сөмын воҗпыдөснас воліс гортас уҫыштны. Кызны заводитөм Јелук скөраліс, но Степө ез леччыс уҫыс:

— Часы, Јемдөг, ен вид. Те гөгөрво—тајө ужыс экзамен код меным. Ештөдча даҗ, теныд унҗык кад кута чуктөдны. А өні ыҫыд ҫелаыс, герҗознөҗ ҫелаыс!

І вот локтис сижө лун—ас вөчөм маслөбөҗкөс нуисны выјвөчан заводө да видлісны. Сижө ладөн кутис уҫавны. Павел Григорјевич јөктышталіс раҫлаыс. А кор артміс миҫа, чөскыд выҗ, сижө кутис Варуклыс кісө да мужичөҗ выннас кабыртөмөн шуис:

— Аҫө теҫ, Варук, аҫө!

— Мен-мөҗ лөҫалө таҫсө?—һимкөҫлаыс пөртмасіс чөҫөмыс Варуклөн.—Вөчысҫасы аҫөбыс.

І Варук вөлісҫи каҫалис уҫлыс муслунсө. Уҫыс өні мөд бөҫҫаҫ петкөдчис сылы. Мөд сінмөн і колхөҫһикҫас кутисны виҫөдны сы вылө—вежавиҫөмөн, сорһитигөн веліҫаҫтисны һимовнас. Лоины јортҫас, кодҫаскөд поҫис сөлөмыс сорһитыштны, виҫтавны став ҫумтө, виҫчысны насаҫ отсөг. Сөмын... сөмын ҫарҫакөд век-на ваҫ моз көҫыда лөҫалисны најө. Јитчан уҫныс пөштї быд лун өтлаөдліс најөс, но аҫыҫаҫлиҫаныс уҫ јывсыныс кынҫи һекушөм муқөд сорһиҫас ез кыптывалыны налөн. Варук полис виҫөдны ҫарҫалы сінмәс, а меҫ ескө сижө оз каҫав полөмсө да јандысөмсө, сорһитис пыр ҫеһыда да термасөмөн. ҫумнас унаыс көсҫыліс кыҫкө бурасны, но пыр ез аҫы колана кадсө да век аскіөҫ һужөдчис. А кад возө котөртис. Выјвөчан завод уҫалис тырнаҫрузкаөн. Лым сывны заводитчигөн вөрыс локтисны колхөҫһикҫас, обознаныс өтпырысөн леччөдисны баракнысө, кодөс налы сөтисны преміја пыҫҫи. Колхөҫһикҫас лун-мөдөн лептисны, вөчөдисны пышкөссө да артміс гаҫа выҗ керка—лыдҫысан керка.

Олөм визувтис визув јуөн да пөртмасіс уна рөма баннас.

Они—тани, вадор нөрыс вылын, Варук став вiрjајнас кы-
ліс тајо оломсö да зіліс ставнас ськөд сөлнiтчыны. Сöлөм-
вылас вöлі кокнi да кыпыд.

Шондi увтасмiс. Төвру вөрөдiс вадор бадјас.

Друг Варук качалiс мортөс—сiјо кывтыдiтjык леччiс
мөдлапөв берегсаң ji вылө.

— Со jөјыд, мөвпыштөма вужны. Јуртө воштан,—дум-
нас сылы шуыштiс Варук да кутiс вiзөдны сылыс локтөмсö.

Тајо вöлі нывбаба. Шондi jөрөмыс сiнсö кiнас сaјөдö-
мөн Варук зіліс төдмавны сiјөс.

— Катыджыктi мiбө колi вужнытө,—думнас велөдiс
сiјөс Варук. Пода морт нөжjөнiк пыр возө i возө вужiс,
вiдласөмөн локтiс.

— Дарја-тај вөлөма,—черөбтiс Варук да возлаң копырт-
чыштөмөн јешшө сужыка кутiс вiзөдны.

Они сiјо бура-нын аззiс дарјаөс. Сiјо вужiс ју жынсö да
кутiс береглаң матыгмыны.

Колi кымынкө восков. Но бурещ сек кывтыдын заторыс
жугалi да ју пасталасыс јiыс сыркмунi—вөрчiс, мөдар
берегдоргыс мусö пужөмөн кутiс кывтны.

Дарја шемөс сулалiс—сылөн ji пластыс рашмунi—тор-
јалiс берегдоргыс да костасiс.

Варуклы быттө сөлөмас кодкө кучкiс.

— Шыбытчы ваас! Ваас шыбытчы!—горөдiс дарјалы,
шур-шар рачiс нөб помыс вөжжiсö да ускөдчiс кывтыдлаң
котөртны. Сiјо повчiс—јiыс-кө кывтас ыжыд вабергачөз пы-
чөз iзас јiсö, i сек не-нiн петны дарјалы.

— Ваас чеччышт!—өтiтор горзөмөн котөртiс Варук.
Дарја друг палалiс да чепөсјiс дорлаң. Јi пластыс сылөн
шөрлаңө петiс, костыс өтарө codi. Дарја повчөмөн котра-
лiс ji пласт куча, ез лыст ваө ускөдчыны.

— Чеччышт! Чеччышт!—горзiс Варук.

Дарја сувтөмөн вiзөдлiс гөгөрбок, кiјассө возлаң чур-
гөдөмөн бузгысiс ваө да бердлi.

Мөдар берегын, кылө, мыјкө горзiсны чукөрмөм војтыр.
Варук ез кывзы. Котөрөн леччiс кыркөщ улө, вөжжi помас
көрталiс мајег да лөгөдчiс шыбытны дарјалы. Секi паны-
дасiсны налөн сiнјасыс.

Дарја медбөрја ебөссыс курагiс кiјаснас—туктөм пас-
көмыс увлаң кыскiс сiјөс. Варук вiзөдiс повчөмла гөгрөс-
мөм сiнјасас сылы да век ез шыбыт мајегсö. Кiјассө кодкө
быттө кутiс сылыс.

— Вај... Варук... Вај,—ваөн виңдалөмөн корiс дарја.

Варук черөбтис, жанзімлаыс друг өзјөм чужөмбансө кинас малыштөм бөрын вынышчис да шыбытис мајегсө.

Сесса најө сулалисны төв сајын. Варук отсалис дарјалы кулны ва паскөмсө. Сорһитисны жеңыда орјөдлөмөн.

— Кынман?

— Нинөм...

— Коктө пөрччы.

— Пөрчча.

— Кос вылас тувчы.

Варук терыба кутис ачыс пөрччысны.

— Мыла?—ез гөгөрво дарја.

— Коссө пасталан менсым, а ме пырала да тенсыд-дај. Пастав да котралышт тани.

Шонди леччигөн најө орччөн терыба воглалисны гортса сиктлаңныс. Варуклы ва паскөмыс вөсна вөлі ыркыд, но сјјө нинөмөн ез петкөдлы кынмөмсө, сөмын кјјаснас мшнөј јона шенасис.

— Мыј-нө сјј мөвпыштөмыд вөлөстас вужавны?—јуасис Варук.

— Колө вөлі. Талун-өд колхознөј собранје.

— Төда.

— Сек кежлө воны вөлі колө. Мөвпышти дај мөдөдчи.

Важ бөрын најө бара-на сорһитисны мөда-мөдыс пов-төг, јортјас моз. I таыс кыкнаныслы вөлі долыд—бытөө дыр јансавлөм бөрын аңысисны најө да термасисны мөда-мөдөлы виставны сөлөмвыланыс чукөрмөм ставторсө.

Мышканыс ломалис рытја кыа. Вылын јур вестаныс лө-залис тувсов јенеж, келыд-лөз рөмнас сјјө пөртмасис туј бокса гөпјасын. Сени кулмисны лагушајас—налөн кваксөм-ныс гөгөрбоксаң кылис. Медбөрја шонди југөрјас инманинын, гөпјас вестын тојтисны номјас. Сынөд ыркјөдліс чужөманыс—сјјө вөлі сылан му дука, мөјмуга сисман корјас да лагу-ша пөк дука. Визјас вывсаң төвру гежөдиңика өвтышталис тувсов рас сынөдөн.

— А јона-жө лөсыд овны!—һимколасис дарја.

— Лөсыд i ем, даша,—кыз-мыј вермис меліа өткывјө воөдчис Варук.

— Помһитан, челаф дырјитө-тај естыс оз вотлывлім?

— Вунлас-мөј сјјө коркө!

А рытнас најө орччөн пукалисны выл лыддыган кер-каын.

— Скөтнөј дворсыным старшөј скөтһицанымөс,—гөрд пызандөраа пызан сајсаң гораа сорһитис Павел Григорјевич.

—Дарјанымӧс, кодӱ образцовӧй выжӧз пуктӱс ассыс ужсӧ, премірујтам сера кукӧн да сіјам Дарјанымлы уна во овны!

Лыддысан керка гымалӱгӧн моз сырміс орјавлытӧг ку-
за јурган аплодсментјасыс—колхозныкјас ез жалӱтны кӱ-
пыдӧсјассӧ.

—Даша, ме зев рад, зев рад,—пел воӧс вашӱтӱс
Варук да щӧщ кутӱс аплодӱрујтны. Сіјӧ вӱсталӱс аӱк збылыс,
сӧлӧмсаӱыс. Дарја вӱзӧдлӧмӧн гӧгӧрвоӱс таяӧс да ӱмкоџа
довкӱтӱс јурнас.

—Выј вӧчан заводнымӧс зумыд кок јылӧ сувтӧдӧмыс,
сенӱ ужсӧ кужӧмӧн пуктӧмыс,—гоз-мӧд мӱнут мысҥӱ воӧз
вӱсталӱс Павел Грӱгорјевӱч,—мӱ премӱрујтам Варукӧс дам-
скӧј ботӱнкӱӧн да галошӧн...

ӱ бара лыддысан керкалӧн ӧшӱӱјасыс ала-аола јур-
гӱсны гора аплодсментјасыс. Ачыс Варук, вӱччыстӧмлаӱс,
щӧјӧвӧшӧмӧн пукалӱс да ӱмкоџ ӱ ӧтщӧщ век-на ескытӧм
сӱвјасӧн вӱзӧдӱс аплодӱрујтыс колхозныкјас вылӧ.

—Медја щӧгӧлајтӧ!—гӧгӧрбоксаӱ горзӱсны најӧ.

Лыдтӧм сӱн. Лыдтӧм ӱум. Помтӧм мелӱ кывјас. Варук-
лыс ловсӧ пыкӱс ӱекор-на тӧдлытӧм чувство. Сіјӧ ез куж-
лы мӧвпыштны, ез кужлы чајтны ас јӧзлыс тамында мелӱ-
лун, ташӧма раџејтны вермӧм. Та вӧсна ӱекыӱ! ез вермы
кутны сӱвасӧ. Сувтӱс да ӱмкоџа пӧртмасан чужӧмӧн вӱзӧ-
дӱс на вылӧ. Сылы ез вӧв јанзӱм аслас сӱвасыс.

ІЗЈУР ІВАН

ДОМЕҢЛӨН МЫЖ

ПОВЕСТ*)

д А С Ө д Г Л А В А

I.

Мортлөн аслас олөмын овлывлөны сешөм шупөджас, код-
јас бөрын сiјө ассө кутө лыддыны ашөр мортө сув-
төм олысөн. Секи сiјө ассө заводитө азыны зик вы-
ногөн, бытө аскөдыс первојяыс паныдагө кызи төдтөм
морткөд. Унжыкысө тајөс асныс другсө бытөкөнөг оз
кажавны. Но кор кушөмкө кад колөм мысти асланыс вежөр
пырныс кутасны лезны ассыныс олөм тујнысө, быд морт
шуас: сы бөрын ме куті овны вежөра олөмөн, сы бөрын
ме-һин ог вөч сешөм торсө, коді ускөдө сылыс, кызи морт-
лыс, достоинствосө. Секи шулывлөны: мортлы еурис аслас
ин олөмас.

Доменлы олан туј вужан ташөм шупөднас вөліны бөрја
лунјасга лоөмторјасыс. Сiјө сетчөз оліс бытөкө челаф олө-
мсн: һинөм јылыс торја ез төждыгылы, һинөм јылыс торја
ез шогсывлы—овліс і овліс, кадсө колмавліс да гаж корг-
лывліс. Тази кажитчис сылы өні, ставсө думажтөм бөрын.
Медтыкө аслас ужыс вөлі бур да медтыкө сiјө ачыс јөз
возын һинөмөн локөн ез пет. А өні гөгөрвоис: сiјө абу-һин
челаф, абу куш ас вөснаыс, аслас һим вөсна төждыгыс, а
уна мукөд аскофјаскөд өтув олыс, өбитор вөчыс. Сiјө вө-
лөм шөщ-жө кывкутө ставгыс, мыј керсө-вөчгө гөгөрын.
Быдөнкөд сiјө вөлөм јитчөма өтик топыд гөрөдө.

Вөлісти лоіны гөгөрвоанаөг батыслөн кывјасыс, код-
јасөс сiјө виставліс доменлы колөм воө. Секи өтчид домен
леччыліс гортас. Оліс сені лун дас, сөгга кутіс лөсөдчыны
бөр кајны базаө. Петанлун асывнас батыс доменөс пуксө-
діс асылыс паныд да висталис зев унатор, кодјас јылыс ачыс

*) Пом. Заводитчөмсө вiчөд I-II №-јасыс.

Домен ӧнӧз-на бытӧо ез куж мӧвпышталыны, кӧѳ ескӧн вӧс-
талӧм бӧрас најӧ ставыс вӧліны сещӧм гӧгӧрвоанаӧс і прӧс-
тӧјӧс, мыј ӧнӧм-ӧн на јылыс каѳтывлыны кыѳ арӧса зоналы.

І зев бура тӧдвылас усі тајӧ. Батӧыс секі вӧсталіс, быт-
тӧ мојдіс ассыс унапӧв-ӧн мојдлӧм помаглытӧм куѳ мојд-
јассӧ. І гӧлӧсыс вӧсталігас сылӧн вӧлі мелі, і сінјасыс пӧрыс
сінкымјас пырыс вӧӧдісны пыс вылӧ ӧебыда, сінјасыс
ӧеуна ваѳыштӧмаӧс, кыѳі овлываӧ том нывјаслӧн асланыс
первојја раѳејтан зонкӧд сөрӧитӧгӧн. Батӧыс вӧсталіс сещӧм
ногӧн, кушӧм кывјасӧн да кыѳі сӧмын вермӧны вӧставны
унапӧв кывлӧм да асланыс сӧлӧм пырныс унапӧв лезлӧм
вӧвлӧмторјас вӧсталыс јӧз.

— Кывзы, муса піук, да ӧӧтчыд ен вунӧд тајӧ кывјас-
сӧ. Гашкӧ тајӧ менам медбӧрја вӧсталӧм теныд, медбӧрја
велӧдӧм. Мі—пӧрысӧс-ӧн, а ті—томӧс. Мі олӧмсыс лӧсӧд-
чам мунны, а ті муртса кыкнан кокнаныд сетчӧ тувтчад.
Важӧн мӧјанӧс велӧдлісны: ставыс јенсаӧ, быдӧн олам мӧ-
дарјугыдын помаглытӧм олӧм вӧсна. Ӧнӧја јӧз оз сӧз вӧс-
тавны. Ӧні шӧктӧны таладор југыдас кужӧмӧн да вежӧрӧн
овны. І тајӧ—збыл. Ме сӧз-жӧ коркӧ вӧлі том. Менам сӧз-жӧ
коркӧ вӧліны гырыс кӧсјӧмјас, збој сӧлӧм. І те тӧд, мыј ме-
нам артміс, медем теныд мӧдпӧв ӧе талавны сӧјӧ тујсӧ.

Доменлӧн батӧыс сувтыштаіс, кыкыс помга кыскыштіс
каллансӧ, да мӧдіс вӧставны.

— Ме батӧлӧн ӧтка пі-жӧ вӧлі. Но бат менӧ ез куж
велӧдлыны да ме јона шудтӧм вӧлі. Шуд! Мыјсӧ мі егӧ
думајтлӧ сы јылыс, мыјсӧ ег вӧчлӧ, медем сӧјӧс корсны.
Сӧмын тај ылын сӧјӧ вӧвлӧма і ӧік абу сені, кытыс мі чајт-
лім, кытыс сӧјӧс пемыд пӧнарӧн корсім. Мі вежавлім Лука
Опоӧ вылӧ, кӧсјылім лоны сы коѳ-жӧ. Вежавлім сӧјӧ керка
короміна вылӧ, тул занавесјаса паскыд ӧшіӧјас вылас, гы-
рыс томанјас сајса жытӧнкіјас вылас, мельӧча вылас. Нем-
чӧж ме аслам жытӧнкі вӧчі јоныс-јон ӧзӧс, но ӧаӧ јӧртӧд-
јас чуқјӧн ӧекор ез лолыны. Немчӧж менам картаыс гырыс
мӧсјас да паскыд задја ӧшјас ез петавлыны. І ме шуа ӧні теныд:
ен вежав сещӧмтор вылас, ен вежав, ов аслад сӧлӧмӧн, уна
јӧз вежӧрӧн. Ло вескыдӧн аслад олӧмын да ӧӧтчыд ен зіл
гудрӧдлыны, повны вӧӧдны мукӧдјаслы сінмӧ. Мед ас вӧс-
наыд оз ло јанзім. Мун сетчӧ, кытчӧ кыскӧ, кытчӧ велӧдӧ-
ны ӧнӧја јӧз. Ӧвӧтор ме жалӧта: пӧрыс ме. Ескӧн вылыс
завоѳитны олӧмсӧ, ескӧн бӧр бергӧдны кӧѳ кыѳ вӧт во.

Бытӧо Доменлы батӧыс ставсӧ тајӧс ӧік-на ӧні вӧсталіс,
сещӧм лоіс ставыс сін воѳас. Весіг гӧлӧсыс пелас кыліс,
весіг сылӧн пӧрыс сінјасыс ӧні вӧӧдісны Домен вылӧ. Вӧ-

зөдісны, і ез лоқыс, сөмын муртса-муртса фивітісны, кызі тај радејтыс мам фивітана, шензана јурнас довјөдліг візөд-лывлө пакөст вөчыс ныв-пі вылө. Ылын вөлі өні домеңлөн бачыс, ез вермы сіјө азыны пісө, һі оз төд һинөм. Оз азы і Габө Павеллөн піыс, Олексејыс, коді өні велөдчө көнкө Москваын да, төдөмыс, вылын јурөн ветлөдлө паскыд уміч-јас куға, уна јөз пөвстті, гырыс керкајас пөлөн. Ескөн сіјөкө вөлі, унатор-на вісталіс домеңлы, сещөм-өд сіјө сус быдтор гөгөрвоны, унатор азыны, кытыс уналы-на уна гудыра.

Ез вермыны домеңөс зикөз јанөдны Пырөј да Левоң, ез падмы сылөн рејсыс. Нол час вылө графік серті сөмын сорміс. Төлкө ез удајчы пыравны Вурдов ордө да ошјы-сөмөн шуны.

— Пөзис ескөн регыджык да маңовр вылын кутісны.

Ковміс унжыктор віставны, но рејс бөрас воөм мысті-һин.

„А мыла менө? Мыла ме дінө сіз сібдісны?“—јуасіс ассыс домең і ез вермы ачыс вочавізны. Тајөс гөгөрвоны сылы отсалісны бөрјажык лоөмторјас.

2.

Базаө воіс Каремјаса республикалөн делегация—төдмас-ны, кызі мунө вөрлезан план тыртөм, кызі базаын тыш-касөны Каремјаса вөрлезысјаскөд ордјысөмын вермы-сөн петөм вөсна. Најө вөліны кујімөн: лашкөсіңік том зон, ыжыд сөд паса нывбаба да жеңыдйк віж паспінжака, сера галіфе гача, кучік көмкота косөдіңік морт,—сіјө сорһітіс ас ногыс, ез рочөн, і һөті ез мун мукөдјас вылө. Нывба-баыд вөлөма Каремјаса ЦК-ын шмен, делегациялөн јур-нуөдыс, а којмөдыс—Канадаса вөрлезыс.

— Хува, хува—пыр өтмоза шуасіс сіјө барақјасө пыра-лөм бөрын, мастерскөјын, кер тыра дофјас відлалігөн.

— Мыј сіјө вісталө?—јуасісны нывбабаыдлыс кывзысјас.

— Бур-пө тајө,—вісталіс том зонмыд.—Тіјан-пө вөрја-сыд бурөс, оланінјасыд гырысөс. Сөмын абу сещөм сөстө-мөс, кушөм міјан.

Быдөн суса візөдісны тајө төдтөм кывјөн сорһітыс морт вылас, сіјө тешкоф паскөм вылө, чукөрөн ветлісны на бөрса база куға. Сотчөм гараж пыфды сулаліс-һин вы-ыжыд, паскыд өшіңјаса, југыд. Став сотчөм тујыс-һин вевт-тысөма лымјөн, і һинөм вөлі оз вістав, мыј тајө местаас вөлі һекымын лун сајын. Гөстјас вөчісны обход, візөдлісны быдлаө: барақјасө, мастерскөјө, столөвөјө, гөрд пөмөсө, ла-

рокö. Дыр Һимкодаҫисны мастерскöйын: көрттуј ыывсаң
кварт со верст саяö вöрö пырöм бöрын најö Һекеҫ абу чај-
тöмаöс азҫыны тащöм бур мастерскöј, сешöм бур станок-
јасөн. Канадаса вöрлеҫысыд дыр гөграліс універсамнöј
станок гөгөр, лыддис сы вылыс гижöдсö, малаліс частҫассö,
мыјкö висталіс Һывбабалы.

— Анҫмјаын-пö вöчöмаöс. Вöлöма сјö завод вылас,—
висталіс сјö доменлы.

— Ми-öд мыј окота-жö сы вылын вöчам,—ошҫыс сго-
мин.—Медічöt вьтсаҫыс да щиндрјасöз. Таво весіг колен-
чатöј вал вöчим.

— А погрузка-выгрузка јывсыд омöла-на мөвпышт-
лöмныд,—вочавіҫис Һывбабаыд.—Ставыс сој вын вылын. Соd-
јасныд важ сїстемајас, тащöмјастö ми важөн-Һин еновтїм.
Норасад запаснöј частҫас да чепјас абутöм вылö, а улыс
катішсесаң татчöз локтїгөн трасса ыывсыс ми öктїм комын
метр саяс чеп. Мыјла најö тїжан туј шöрас тупласöны?

Стомін буракö ез виччыс сорҫыыс таҫі бергöдчöмсö—
сјö гөрдöдліс, вїзöдліс Вурдов вылö, гөгөр сулалыс јöз
вылö, бурадыр Һинöм ез шу.

— Тракторістҫасыс омöлөс, оз вїзöдны,—Стомін пыддї
вочавіҫис Јермолин.

— Туј вöчысјасыды-нö он вермö щöктыны вїзöдны?
Јермолинлы сїз-жö лоіс лаҫтны.

Јöз шенҫісны Канадаса вöрлеҫыс вылö: көҫыд төв шö-
рын сјö вöлі кучік көмкота, шыпаа, галстука, Һөҫі ез вöв
вöрлеҫыскод.

— Та помыс öдвакö керҫыд артмас!—кылö кодкö ез
ескы сулалысјас пыс.

— Кыс зев ыҫыд да кыс!—содтїс мөд.

Гараж вестын Макар лöсöдїс ассыс машинасö. Сјö,—
сöдасöма, пöсгалöма, чужöм серыс ез тöдчы,—нокеіс трак-
тор улын, кыткö зіліс лöсöдны. Шыпаа мортыд локтїс ма-
шина дорö, кывзыштїс мотор уҫалöм шыс, гөгөр вїзöдліс,
пöрччїс паспінҫаксö, вольсаліс трактор улö да гащөн сетчö
щöщ пыріс.

— дөрöмыд сöдасас!—серöктїс јöз пöвсыс öҫїк, но вї-
зöдліс мукöдјас вылö да лаҫтїс.

А сјö бөгтїс Макар кыс французскöј клуч, кучкалыш-
тїс карбјураторö, бергöдїс кыклаыс гајка,—мотор дугдїс вї-
далöмыс, веҫылатор кутїс öтмоза шургöмөн бергавны. Пе-
тїс, пыркҫїтчїс, кутїс мыссыны лымјөн.

— Појдот!—шуїс рочөн, Һумјалöмөн гөгөр вїзöдліс, быҫ-

тө ставсө тајос сiјө нарoснө вөчiс, медым петкөдлыны ас-
гыс самсө.

— Со мыјдыра i ковміс!—серөктіс Вурдов.—А те, Ма-
кар, часжын-нын ноксан.

— Јерміла јорт мiјан зев бура машинајастө төдө,—вiс-
таліс нывбабайд.—Сiјө-өд коммуніс, Канадаса вөрлезысјас
пөвсын ыжыд парвiјнөј уж нуө.

Јөз чукөрын-жө сулаліс Габө Павел. Сiјө вомсө паскө-
дөмөн вiзөдіс став бөрсаыс, а сiнсө зiк-нын ез леэлы трак-
тор улад пыралыс морт вывгыс. „Кыс ме сiјөс аззыл?
Чужөмыс мыјкө зев төдса“,—думајтiс сiјө. I зiмiс дум вы-
лас ускөдны—көнi сiјө аззыліс тащөм чужөмсө, кор сыкөд
верміс паныдагылыны.

— Сiјө-нө рочнас нөтi оз куж!—јуагысны щөщ мукөдјас
сы јылыс.

— Омөлікасө кужө-нын...

Јерміла гөгөрвоіс, мыј јуагөны сы јылыс да нумјалөмөн
чорјаліс гөгөр, көсјiс гөгөрвоны, мыј сорнитөны сылы төд-
төм кыв вылас.

Макар петіс трактор улыс, атвөаліс отсалыгыдлы.

Јөз чукөрын серөктісны.

— Отсаліс тај небос!

— Ез дыр ковмы!

— Вiзөдлыны ескө кызi керсө вөчө!

— Сек небос шлапасө i галстуксө пөртчас!..

Габө Павел локтiс Вурдов дiнө, кутiс сiјөс кiөдыс.

— дiмтрөј Ілліч... Те он помнит тајө мортсө?

— Kodөс?—ез гөгөрво, kod јылыс Габө Павел шуө.

— Тајөс,—iндiс сiјө Канадаса вөрлезыс вылад.

— Ог, а мыј?

— Меным кажiтчө, тајө сiјө мортыд... kodі тај мiјанлы
сетчыліс двiна бокад—англічана дорсыд тај вөлі пышјөма.

Вурдовлы кыз-кө төдсаөн-жө кажiтчiс тајө векнiдiк,
косөдiнiк чужөмыс, југјалан вогса сiнмыс, вескыд јос ны-
рыс. Сiјө муніс сы дiнө, мыччiс кiсө.

— Со көнi паныдагiм, јорт!—шуіс Вурдов.

А сiјө воча мыччiс кiсө Вурдовлы да ез гөгөрво: мыјла
сiзi гөгөр шычысны, кущөм төдсајас сылөн тани вермісны лоны?

КАНАДАСА БӨРҢАСЫН

да, ме сийө. Ме вөлі Војвывса фронтјас вылын, кызі англіскөј салдат, — виставліс сийө рытнас собраніе вылын, а сылыс висталөмсө нывбабаыд вужөдіс роч кыв вылө. — Ме вужлі гөрдјас дінө, но регыд бөр сурі пленө. То весіг тіјан тани емөс јөз, кодјас менө төдісны, помһитөны. Менө бөр нуисны Англіјаө да судітісны. Ачым ог гөгөрво: мыла менө ез лылыны. Мукөдјасөс ічөтжык мыжыс лыјлісны. Гашкө сийөн, мыј интервенціјаыс вөлі провалітчөмаһын да Англіја паста вөлі кыптөма ыжыд дөзмөм сийө төлктөм авантура вылас. Судітісны весіг кықкө гусөһикөн, термасөмөн. Англіјаын овны ез лезны, ыстісны Канадаө. Ужалі вөрын.

Местаыс, көні ме ужалі, шусіс Брітаһіјаса Колумбіјаөһ Очорһөј рајонөһ. Сени медгасө вөчісны шпалјас көрттујјаслы. Ужјассө нуөдіс өтік лесопромышленһөј компаһіја, коді мыј верміс вөтлысис барышјас вөсна да һемжаміттөг грабітіс вөрын ужалысјасөс. Первој сорт шпал вөчөм сулаліс 70 цент, мөд — 58 да којмөд — 30 цент. Но сев вөрлезыгылы аслыс воө вөлі сөмын којмөд јукөһыс. Государство вөлі бостө налог быд шпалыс 7 цент, кыскөмыс лоө мынтыны ас вывсыным 14 цент дај пөдрадшікјаслы 5-6 цент. Чептад аслыд колөһны грөшјас, һаһ вылад оз тырмы.

Бөрја каднас һөшта омөлтчіс. Крізіс вөсна шпал вылөдонјас леччісны пөшти кыкпөв, участокјас јона омөлтчісны, а уж codіс кыкмында: кутісны щөктыны вөчны һольнан боксө. Коді војдөр муһліс первој сортө — мөдісны бостны мөдө да весіг којмөдө. Государстволы налогјас сіз жө codісны дај сөгчө һөшта ужыс бырі: көрттујјас вөчөмыс дугдісны, шпалыд һөкодлы ез кут ковһы.

Вөрын ужалөһы уна сікас јөз: матігөгөрсә фермерјас, кодјаслөн емөс асланыс посһідік овмөсјас. Најө вөрын ужалөһнас көсісісны мынтыны ассыныс гырыс ужјөзјаснысө банкјаслы да ростовшшікјаслы; увжыкыс-жө батракјас, кодјас гөжөһмын ужалөһны гырыс фермерјас ордын, а төвнас вөрын. Најө өһі кызвыһыс государственһөј трудөвөј лагерјасыһөс. Олөһ — зев лок. Гојантор — һаһ, картопел, зөр рок. Сурөкө вөрыс віны чверөс — чөлөј праһык овлө. Лунтыр ужалөһны коставлытөг. Гојөһны ужаліг мозыс: өтік кінас пілітөһы, а мөдһнас чөпсыһыс кыскалөһны сөрсыһыс бостөһ чорыд һаһ. Кутан-кө костјас вөчавлыһы — қік һыһөһ оз во, һаһтө

җинөм выло лоо бостны. Олоны поснѣдик баракјасын, ічөтік комнатајасын 20—30 мортөз.

Сіјө шуда јөз-на, кодјаслөн ужыс ем. Канадаын уна да сурс верстө јөз ветлоны ужтөг, шыгјалөны. Уж қик ыкеыс оз сур. Некущөм сојузјас абуөс. Некуйтчө шыасны, медым корсны отсөг.

1930 воын вөлі ыжыд забастовка. 35 сурс вөрлезыс шыбытісны черјаснысө да пілајаснысө, кутісны корны кыпөдны уждон, чінтыны ужалан кад, лөсөдавны сојузјас. Вөліны гырыс демонстраціјас. Өтік демонстраціја выло, көні вөлі 9 сурс сајас морт ускөдчыліс помідіја. Нинөм ез вермыны вөчны да сесга лөзісны газјас. Газетјас гіжісны „гөрд агітаторјас“ жылыс, коммунистјас жылыс. Міјан участокын өтік лунө арестујітісны 100 морт сајас, вөтлісны уж вылыс, ставнымөс пасјісны „Göd списокө“. А коді вескалас сіјө спиокас — сылы ыкеыс ыи ыкор-ын ужыд оз сурлы, ыкекуйтчө сіјөс оз бостны. Ме квајт төлысчөж ветлі ужтөг, а сесга локті Совет Сојузө.

Газетјас міјан сені пыр јона гіжісны Совет Сојузын шыгјалөм жылыс, мырдөна уж жылыс. Но өні сещөм сорніјастө рабочөјјас пөвсад оз-ын лыстны паскөдны. Најө өні гөгөрвоісны-ын, көні збылыс, көні правдаыс. І најө суга вічөдөны Совет Сојузын ыжыд строітелство бөрса. Төдөны, мыј Совет Сојузын ужалысјаслы овны луныс-лун лоо буржык, кокніжык, а сені луныс-лун пырөтарө омөлтчө. Најө төдөны Совет Сојуз ыжыд вын жылыс, і лөсөдчөны аслыныс лөсөдны олөм тіјанын моз-жө — бостны аслыныс кіө власт.

Ме өні којмөд во ужала Кареміјаын да аслам сінмөн ақза, кущөм гырыс вермөмјас ем тіјан. Ті, уна сикаса сорніа ужалыс јөз, өтвылыс лептад аслыныд олөм дај петкөдлад прімер став муыслы кызі сещөм шуда олөмсө быдлаын колө вөчны. Совет Сојузса вөрлезысгыс да капіталістическөј странајасса вөрлезысгыс олөмсө і ужсө ыкекущөма оз почөтлаавны. Тіјан ем ставыс, мыј колө мортлы. Канадаын быд вічкоын ем радіо да кіно, но вөрад најө абуөс. Огө-ын сорнітөј клубјас жылыс, кыга-газет жылыс, столөвөјјас жылыс. Тіјан гырыс да југыд оланіјас, тіјан спектаклјас, школајас, кружокјас. Тіјан больнічајас, магацінјас, преміјајас. А сені пемыдсаң пемыдөз уж, а сесга воан ічөтік ыајт комнатаө, көні козувкот чукөрын моз гудрасөны јөз, көзыд васорөн куртчыштан ыаңтор, муртса кешлө ојбыртыштан уыны көзыд нар вылын да бара уж выло. Сіјөн і канадаса вөрјасын унаөн кулоны, унаөн інвалідјасө пөрөны.

Ме тани сорҥита ог сӧмын сӳјӧ јӧзјас ҥымсаҥыс, но і кареліјаса јӧз ҥымсаҥ, і ме шуа тіјанлы:

— Ужалӧј, јортјас, дорӧј ассыныд шуд. Мі—мупастаас ӧтї семја, і му пастаас-жӧ мї регыд лоам ӧтїк кӧзайҥасӧн. Быд кубометр мїјан јонмӧдӧ Сӧвет сојузӧс. Мі быдӧн вӧчам ӧтї ыжыд уж. І тајӧ ужас і тїјан Область, і мїјан Республика лоас вермысӧн.

Пукалысјас гораа аплодїрутїсны тајӧ бӧрја кывјасыслы дај аслыс вїсталыгыслы.

3.

Сїзі-ҥин артмїс домеҥлӧн. Ез-на удыт ӧтїтор сы вывтї помӧз мунны, кызї валїтчїс мӧд. Овлывлӧны ӧд сещӧм јӧз, кодјас вылын олӧмыс бытӧтӧ нарсно пыр сералӧ, ҥекорналӧн ҥинӧм оз артмы. Но домеҥ ез кӧсјы лоны сещӧмӧн. Сїјӧ ачыс кӧсјїс течны ассыс олӧмсӧ, ачыс аслыс весавны олантуј ордымсӧ, пызыртны олӧмгыс став поҥанторсӧ, лоны Вурдовјаскоз јонӧн, ыжыд сӧлӧма мортӧн... „Но, ҥинӧм,— мӧвпалїс сїјӧ.— Мі бӧр-на коқјылӧ сувтам. Оз-на удајтчы быдсама Пырӧјјаслы да Левонјаслы конјыштны ҥыр вылӧ устӧз. Мі зумыда коқјылын сулалам, а налӧн кокувныс буждӧма, сїјӧн і сїзсӧ вӧчӧны“.

Кареліјаса делегация воїгӧн кызкӧ вунӧдлїсны домеҥӧс, бытӧтӧ ҥинӧм ез вӧв. А домеҥлы налӧн волӧмыс колїс ыжыд пас, сетїс выл вежӧртас ассыс олӧмсӧ дај ассыс ужсӧ пыдысаҥжык гӧгӧрвоны. Сылӧн, кызї і Шомесовалӧн, сы бӧрын вошїс ҥеважӧнја полӧмыс, кызкӧ шыҥалыштїсны сӧлӧм дојјасыс. Јермомїн лоїс рамжык, Зоја нӧшта пелкмїс да домеҥӧс шенӧдмӧн кутїс петкӧдлыны зїлун да ҥебыдлун домеҥкӧд сорҥјасын.

Домеҥјас-ҥин вӧчїсны вїт рејс трактор сувтлӧм бӧрас. Медбӧрјаыссӧ летчӧдїсны со кыз кубометр. Ӑнї і Макарлӧн вошї важја шмоҥыс, домеҥ вылын сералӧмыс. Сїјӧ матыстчїс домеҥ дїнӧ, Шомесова дїнӧ, кутїс вӧтӧдны кубометрлыдӧн домеҥӧс.

— Тежык, тежык, Макар,—шмоҥїтӧмӧн ышӧдїс сїјӧс Вурдов.—Петкӧдлы налы, кызї будушщӧј лотчїкјасыс ужалӧны.

Сӧмын Јермомїн ветлӧдлїс јурсӧ ӧшӧдӧмӧн, дузјалаҥ сїнјасӧн гӧгӧр шӧјтїс да бытӧтӧ ез аззы ассыс местасӧ. Дуҥакӧд сорҥјасын сїјӧ вӧлї кос, а уж вылын пыржык лаҥтӧмӧн олїс, ез воывлыв јӧз дїнӧ, пыр зїлїс унжык кадсӧ коллавын мастерскӧјын, гидрасїс станокјас дорын. Зато те-

кушщӧј ремонт вылӧ тракторјас кутісны пыравны бӧрвоз, ӧтӧк здук кежлӧ.

Лун-мӧд мыгті базаӧ вајісны Пырӧјӧс. Сіјӧс кутӧмаӧс рајонын. Стӧмін ордын бурещ вӧлі пукалӧны Вурдов, Шомесова да Домен, сорнӧтӧны комсомолскӧј колонна уж жылыс. Бӧрја аҗҗылӧмсаҗыс Пырӧј тӧдчымӧнја омӧлтчӧма, чужӧмыс космӧма да, тӧвјывјасті ветлӧм вӧсна, рудӧдӧма. Сӧмын сінјасыс важ моз-жӧ кыјјалісны гӧгӧр повтӧг і вӧс-нӧдӧк нырыс лоӧма куҗжык.

— Мыј вӧсталан, граждаҗӧн Щаков?—јуаліс Вурдов, кор Пырӧј сувтіс ӧҗӧс дорӧ да лӧг сінјассӧ чӧвтліс пызан гӧ-тӧр пукалысјас вылӧ.

— Ті-пӧ-таж меным мыјкӧ вӧставны кӧсјад, міліціонерӧн со вајісны,—вочавіҗіс Пырӧј меставывгыс вӧрҗывтӧг, весіг і јурсӧ ез вӧрҗӧдышт җекодарӧ.

— Міјанлы вӧсталісны, мыј те ӧзтӧмыд гараж.

Коді вӧсталіс?—І бара весіг җӧтӧні мускул ез вӧрҗыв Пырӧјлӧн.

„Кушӧм-ӧд збој!—Мӧвпыштіс Домен,—регыд мӧд ногӧн кутан сорнӧтны, он дыр чеччав“.

— Вӧсталіс Леоҗҗеј Попвасев. Ставсӧ вӧсталіс.

— Гашкӧ ачыс і ӧзтіс. Јӧз вылад быдтор поҗӧ веш-тыны.

— Сіҗкӧ, те он прізнајтчы?

— Меным җӧнӧмыс прізнајтчыныс.

— А тајӧс он-жӧ прізнајт?—І Вурдов мытчіс Пырӧј ныр улӧ Левоҗлы гіжӧм запіскасӧ.

Пырӧј вескода вӧҗӧдліс бумага вылас.

— Мыј тајӧ?—но сегда чужӧмыс заводітіс келдӧдны да Домен каҗаліс, кыҗі запіскасӧ кутыс чунјасыс заводітісны поснӧдӧка дрӧжжітны.

Тајӧс ен те гіж? А арнас ен те кучкы Доменлы бала-бӧжас?—јуаліс Вурдов, а сегда бергӧдчіс Стӧмінлаҗ.—Корӧј татчӧ Попвасевсӧ.

Пырӧјлӧн сінјасыс паныдасісны Доменкӧд. Сы мында лӧг сені вӧлі, сецӧм кын калаізјаскоҗӧг најӧ вӧліны, мыј Доменӧс щӧщ-жӧ дрӧж бостіс.

— Тырмас, Порфіріј Щаков!—Вурдовлӧн гӧлӧсыс вӧлі җӧтчыд вӧвлытӧм стрӧг.—Мі тӧдам, мыјыс баттӧ колхозыс вӧтлісны, мыјӧн сіјӧ војдӧр вӧлі. Тӧдам, мыјыс тенӧ, Тыдор сіктса кооператівад уҗалігӧн судітілісны, кыҗі те Човјыс пышјӧн. Тӧдам, мыј те тані мӧд вочӧжсӧ вӧчӧн. Гӧгӧрвоан ӧні? Попвасевлы лоі вӧставны ставсӧ, вӧсталан і те. Но, мед унаыс щӧктыны оз ков!

Пырөј зіміс кутны ассыс сырмөмсө. Сіјө сіз-жө еін-кымјас пырыс лөгыс візөдліс Шомесова вылө, матыстчіс пызан дорө, орјалан тіралан гөлөсөн термасөмөн шуаліс:

— да... ме өзті... А менам бағлыс став овмөссө, став ембурсө пыркөдісны да сыыс Һекодөс ез мыжавны!.. Меным вітөд во лоө сіктыс пышјавны да сыыс коді мыжа?.. Өні ті ыжыдјасыс—ті і правөс... но і богтөј менө, помөз віјөј...

— Ен горзы, тани теыс Һекод оз пов. Мыжаөс асныд. Кор ті јөзлыс вір пычкывлід—ті правөс вөлід. Кор ті том ныв вылын ічсөвајтчід—правөн-жө лыдсөылід. Өні сещөм праваыс абу. Теныд лоө мјаныс повны дај повзөмыд-һын.

— Ме повзі? Ме ог кыскаслыв Һекод возын, кызі ті-вокыс, дај возө ог көсјы... Ме ог-на чег. Со...—Пырөј кім-Һескывыв ырыштчіс доменъ вылө, но секі бурещ пыріс Левоң да мгышмуни, јөжгылтчөмөн гөгөр візөдліс.

— Ен лыст!—четчіс доменъ.—Слабмін? Ме со ескөн лыста да оз сулав... кіөс ләкөстны.

Пырөј пуксіс жек вылө, лезіс јурсө.

— Кытчө вошіс тенад өнтајја збојлуныд?—Герөктіс доменъ.

Вурдов летчысіс пызан пом вылө, бергөдчіс Левоңлаң.

— Со тенад другыд. Мыј те өні вылсө вісталан?

— Һинөм...—Муртса кывмөңја вочавізіс сіјө.—Вылыс Һинөм абу... Ме ставсө вістали.

— Сіјө збыл?

— да...

— Мыј Щаковыс та вылө шуас!

Пырөј бытвө ез кывлы тајө јуалөмсө.

Төвса асыввоз. Сөз, бушкала, көзыд асыввоз. Трасса куза мунө трактор, ас бөрсаыс кыскө чукјөн тыр квајт дод. Луңвізгыс гырыс керјас вестын ворсөдчісны медбөрја југөр-јаснас кусыс козувјас. Трактор вылын пукалісны кыкөн—ныв да зон.

Кылыштө-һын матысмыс тулыслөн көрыс. Тулыс локтө југыд шондіөн, шоныд лунсөмөсјасөн. Сіјөн і торја көзыдөс асыввозјас. Трактор вылын пукалысјас топөдчөны мөда-мөд дінас.

Возын тыдалө летчө мөд трактор.

Пукалысјас вежсөны местананыс, зон заводітө курітчыны, візөдлө бөрын кыссыс додјас вылө.

— Тулыс воө, Зоја,—шуө доменъ.—Мыј тон сіјө ваяс?

— да, тулыс,—вочавізө Зоја.—Тулысыд унатор ваяс:

кӱсҗыгӱмнымӱс тыртӱм, шӱптчӱм, сиктса гаж. Меным зев-нын
окота гожа шоныд рытӱ гудӱк бӱрса јӱз чукӱрын вет-
лыштны.

— Первој пыралам ме ордӱ,—назӱнӱк висталӱ домен.—
Мамӱ јона-нын виччыгӱ. Сесса тӱжанӱ, сы бӱрын Сыктывкарӱ.
Ветлам ылӱз, Москваӱз, ставсӱ виӱдлам.

— Сӱмын мед планным тырӱ...

— Сы јылыг җинӱм и сорҗитны, Зоја. Быт тырӱ... Суӱдам
Макарӱс?

— Огӱ, термасны кутас да мыҗкӱ лоас јешщӱ.

Заводитчӱ лун.

— Дуҗа щӱщ мӱдӱ миҗанкӱд,—висталӱ Зоја.— Макарӱс
нуӱдам. Гӱгӱр видлалам.

База дорын налаҗ котӱртӱ Шомесова, горзӱ:

— Летчӱдӱј менӱ улӱ катӱшщӱӱз!

Трактор вылын куҗимӱн.

— Дуҗа, мыҗла меным сещӱм долыд?—јуалӱ Зоја.—

Пыр кӱт серала!

Сералӱны куҗимнаныс: почӱ-ӱ-мӱј сы јылыг јуасны?

Ставыс-жӱ сещӱм гӱгӱрвоана!

П О М.

ВЫЛ ВО ВЫЛӨ МОГЛАС

Ленін—Сталинлөн национальнөй политика ловчөдис экономика да культура боксаң бөрө колөм, роч царизмөн увтыртөм-нарвйтөм посңи ас сорңиа жөзясөс, востис налы туј суөдны да мунны өтвестын воңынмуныс жөзяскөд. Торја-һин тајө төдчө культура вылын. Азқан збылунсө Сталин јорт кывјаслыс, мыј „СССР-ын пролетариат диктатура да социализм строитан кад ем национальнөй формаа социалистическөй пыщкөса национальнөй культурајас зорзалан кад“.

Посңи национальностјаслөн царизм дырји ез вөвлыны асланыс кыга-газетјас, асланыс литературнөй кыв да литература, а өни мијан Совет сојузын ез-һин кол сещөм жөз, кодлөн ескө абу писменность, кызвыныслөн-һин ем литература.

Тајөс-жө ми азқам і коміјаслыс. 18 во сая-на комі Великөј Октабрскөј революция бөрын, а мијан емөс-һин төдчана советскөј писателјас, ем-һин (мед-көт сені і зев-на уна суз-сытөмыс) литература. Кор аслад мөвпад ортчөдлан сійө уна со војассө, кодјас колыны царизм нарт улын і, дерт, культура боксаң сійө со војасыс һинөм ез сетлыны, а вәјөдлісны сөмын сыө, мыј петкөдліс Ф. Решетников аслас „Подлиповцы“ын (тајө-өд тәпичнөй һе сөмын Коммуса коміјаслы: Пила да Сысойкайд—став коміјаслыс царизмөн нәрвйтөм улын мајшасөмсө төд вылө ускөдана литературнөй памјатһик. Бур ескө вөлі, Комі автономіјалы 15 во тыріг кезлө-кө „Подлиповцы“ петіс комі кыв вылө вужөдөмөн),—сек һекөдлы-һин оз окота ло вөјпны сы куға, мыј мијанлы литература боксаң һинөмөн ошјысны. Литература абу сещөмтор, мыј мојдын моз өдјө артмө. Виçөдлөј мыıda кад комі Каңтемирсаң (1708—1744 војас) Пушкинөз (1799—1837 во), а сөмын-өд Пушкинсаң пукгис збыл ловја, олөмсө жуždyда да збыл художественнөја серпасалан роч литература. А мијанөс Великөј Октабрскөј революция бөрын социализмлөн југыд шонди оғалөмыс 18 воон вәјөдис сы выјөз-һин, мыј өткымын художественнөј гижөдјасөн оз ло јанзім петкөдчыны паскыд ерд вылын—Советскөј роч литератураын.

Кор өтвестөдлан сійө, мыј вөлі мијан литератураын 1929

вооӓ, і мыјјас емӓс талунја лун кежлӓ, торја-нын аӓӓан, ку-
щӓма озырмӓдӓсны мӓјанлыс мӓтературанымӓс тајӓ бӓрја б
воыс. А быдӓн помӓйтӓ 1929 воыд комӓ ужалыс јозлы вӓлі кык-
пӓвсӓн ыжыд чегана воӓн: ӓтӓк-кӓ Војвыв крајӓ пырӓм да
мӓд—соціалӓзмлӓн ӓкӓӓвыв верман кад пуксӓм—кулакјас-
ӓс, кыӓ классӓс, бырӓдны заводӓтчӓм, крестанскӓј массалӓн
колхознӓј туј вылӓ вужны пондӓм.

Војвыв крајса пролетарӓат отсӓгӓн, Војвыв Крајком бол-
шеви́стскӓј нырнуӓдӓмӓн Комӓ област тӓдчымӓнја ӓдӓнжык
пондӓс вославны воӓӓ быд боксаӓ. Тӓдчымӓнја жӓ ӓдӓнжык
пондӓс мунны мӓтературалӓн сӓвмӓм. Гашкӓ шуасны, тајӓ-пӓ
абу ӓк вескыд,—кывбурјас космӓсны. А виӓӓдлӓј проза вы-
лӓ. ӓд, 1929 воын прозаыд пӓштӓ ез вӓв. Муртса кокжылӓ
сувтыс кагалӓн полана восковјаскод видлӓгјас сӓмын вӓлі-
ны („Серпасторјас „Ыжыд вӓст“ гӓжӓдыс“ Тӓма Веӓлӓн,
„Сӓм сӓд кымӓр“ Жугымылӓн, Ічӓт Іванлӓн вӓстјасыс, сӓмын і
тӓдчӓныжык секса кадыс). Талун кежлӓ прозаыд сувтӓс-нын
нырщӓкӓн, воӓынмунысӓн. Педъ Геӓ, Ізјур Іван, Імла Пыг-
ын сетӓсны проза сборныкјас, Выл Паш вужӓс очеркјасӓ,
прозаын гырыс торјас вылын ужалӓ Тӓма Веӓ, петалӓсны
гырыс роч гӓжӓдјас комӓ переводын („Мам“, „Чапајев“,
„Брускӓ“). Коммуса комӓ гӓжысјас пӓвсыс М. П. Ліхачов
артмӓдчӓс тӓдчана прозаӓкӓ („Выл тујӓд“, „Гӓрд дӓра пас“ да
уна мукӓд вӓстјас). А прозалӓн воӓынмунысӓ сувтӓмыс—мӓ-
тературалыс пузчужӓм кагакод нерӓнык кадколастыс вертӓ-
жыкӓ вужӓм петкӓдлыс, кыӓ індывалӓс роч мӓтературалыс
формӓрујтчан тујсӓ гӓгӓрвоӓдӓг—ношта В. Г. Бемӓнскӓј-на
(1811—1848 в. в.).

Олӓмтӓ паскыда да жужыда серпасавалыны колӓны
прозаа гӓжӓдјас. Уна тӓдчана гӓжыс сӓӓі і артмӓдчӓ: пондӓд-
чӓны кывбурјассаӓ, быдмӓмсорыс вужӓны прозаӓ (таӓі вӓлі
А. С. Пушкӓнкӓд, М. Ј. Лермонтовкӓд, І. С. Тургеӓевкӓд,
с. в. роч мӓтератураын, таӓ жӓ лоӓ мӓјан мӓтератураын Тӓма
Веӓлӓн, Педъ Геӓлӓн, мукӓдлӓн). Таыс, ферт, оз пет, мыј
најӓ ставныс ӓтдортчӓны кывбурјасыс. Но і кывбурјасыд сек
лоалӓны пыщкӓснас жужыджыкӓс, тӓдчанажыкӓс форма бок-
саыс, художественнӓјжыкӓс.

Виӓӓдлам-кӓ комӓ мӓтература пыщкӓсӓ, тыдалӓ сы-
лӓн тајӓ б воын ыжыда воӓӓ восковтӓмыс. 1929 воӓӓ мӓте-
ратураным вӓлі ылын-на мӓјан област быдлунја ужыс-олӓ-
мыс: вӓрлеӓӓм-кылӓдчӓм, сӓктлыс чужӓмсӓ вежсӓм мӓтера-
тураыс он вӓлі пӓштӓ аӓзы. А сӓмын тајӓ медтӓдчана хо-
чӓјственнӓ-полӓтӓческӓј ужјас гӓгӓр і вермӓс кыпӓдчыны
тӓдчана мӓтература. Талунја лун кежлӓ сӓктлӓн коллектӓвӓ-

заңна туј вылын кыптомыс, зажіточнōй культурнōй оломō во-
одчōмыс да вөр гөгөр ужјас—кодјас мјјан літератураын
шөр темајас, косјас вылын ужалōны комі гіжысјас да се-
тōны-нын сещōм тōдчана гіжōдјас, мыј Москваын поңис сув-
тōдны вопрос роч кыв вылын комі сборнїк лезōм јылыс і
артмōдны тајō фелōсō.

Но тајō сōмын-на медвоzza шупōд літературалōн, кор
сіјō лоі збыл соціалістическōй реалїзм подув вылын быдмыс
літератураōн. Воодчōм вермōмјасыс сылōн тōдчанаōс сō-
мын-на сы серті, мыј вєлі (пōшти нїнōм ез вōв) возынсō.
Вїжōдлыны-кō сіјō моғјас серті, кушōмјасōс література во-
зын сувтōдō соціалістическōй рōдїналōн зорзалан кадыс,
кор „овны лоїс кокнїжык, овны лоїс гажажык“ (Сталін),
сек тōдчō, кушōм-на бōрын оломгыс мјјан літератураным.

Ме ог кōсјы гумовтны зōннас темасō сы јылыс, мыј-
јасжык мјјан оз сузгы,—боста сōмын сіјōјасōс, мыј ме ногыс,
медса јона сїнмō шыбытчōны да горзōны, мед мї зїлжыка
вōрїм.

1. Мјјан онōз-на абу ыжыджык прозаическōй гіжōд—ро-
ман. Пед. Гең, „Сїктса асыв“-ōн вōчліс вїдлōг, но өтї ре-
цензет өтчыд чїрыштōм бōрын еновтїс гіжōдсō помавтōг.
Зев колō збымыс бостыны роман артмōдōмō. Тајōс онї по-
чō-нын вōчны: емōс тōдчан прозаїкјас, емōс бур опытјас—
проза кыв артмōма.

2. Абуōс комїјасыс важ оломсō петкōдлана проїзве-
дєнїејас драматургїяын „Кулōмдїнса бунт“ да „Шондї пе-
тїгōн зорїз космїс“ кынїі.

3. Имперіалістическōй војна петкōдлōмын вōчōма сōмын-
на медвоzza і зїк өтїк восков („Өтї... 13 мїллон лыдыс“).
Гражданскōй војна прозаын сōмын „Сїм сōд кымōр“ да „Горд-
дōра пас“—вывтї еща. Тајō темајас вылад колō уна ужавны,
мед петкōдлыны, кушōм тужōд Пїлајаслōн да Сысојкајаслōн
потомствоыс воодчїсны талунја зажіточнōй, культурнōй, соці-
алістическōй оломō. Тајō оломтō тчысјасыд-ōд камїтчїсны
классвōј тыш да гражданскōй војна бї пышкын.

4. Комі муын быдмалōны індустріалнōй рэјонјас (Чїбју,
Воркута, Воја-гōра, консерв завод, вōрпїмїган заводјас, с. в.),
чужō-артмōдчō (формїрујтчō) комі пролетарїат, а літерату-
раын тајō нōтї оз тыдав.

5. Література пусō аспышқас, сōмын комі олом кышō
јөршітчōмōн. Өтї кывјōн-на абу петкōдлōма весїг Војвыс
крајыс мукōд інјасыс да јōзјасыс олом-ужалōмнысō (шу-
ам, Кардорса вōрзаводјас, нєндылыс ловзōм і с. в.). А өд
накєд мјјан оломным зев уна ног јїтчōма і весїгтō комї

олөм жылыс вiстын суркыавны тајо темасо зев позо. Мыла, шуам, оз поз вочны сiз, кыз Панферов „Бруски“-ын, кор Ныкита Гурјановос мододис видлавы мыј керсо мукөдлаын. Тајо кышад јоршитчөмыд аснас ачыс оз вермы не вайодны национальнөј ограниченностө. Ми-од абу Робинзонјас, Коми му-ыд абу Робинзонлөн быдөныс јанаса di. Ми торјодны поэтөм јукөн Великөј Социалистическөј рөдиналөн, кодi ставмувыв пролетариатлөн да нарвiтөм-увтыртөм јөзјаслөн рөдина, на-лөн ударнөј бригада. СССР-са став јөзјас нымсаң Мануил-скiј јорт Коминтерн VII-d конгресс вылын шуис: „Наша си-ла и наши достижения принадлежат не только народам СССР, не только коммунистическому авангарду, а рабочему классу всех стран и рабочим примыкающим к Амстердамскому об-единению профсоюзов и рабочим, идущим за партиями Вто-рого Интернационала, и рабочим, неорганизованным, и ра-бочим, загнанным принуждением в фашистские организации. Наши социалистические достижения являются достоянием тру-дящегося населения Чапея и негров Либерии и китайцев, и индусов и малайцев, достоянием трудящихся всего мира без различия наций и рас, языка и цвета кожи, всех тех, кто борется против эксплуатации и угнетения“. Сiјөн колө лоны и „быть верным до конца делу пролетарского интернациона-лизма; делу братского союза пролетариев“ (Сталин). Сiз-кө интернациональнөј воспiтанъјевыд колө лоны литературалөн пырса зев төдчана темаөн.

Тајо ыжыд темаыс боктi мунны, өтдортчыны некыз оз поз. Ми збыл советскөј писавелјас, көсјам-кө лоны социалистическөј (а интернационализмыд—шөр iдејаыс социализмлөн) сөмөса литература течысјасөн—тајос нөтчыд оз поз вунөдны.

Такөд шөщ зев ыжыд помiвическөј могөн сулалө мiјан ли-тературыыс буржуазно-националистическөј идеологияа гiжөд-јас ердөдөм, разоблачajtөм. Од, литература фронт вылад буржуазнөј-националистјасыд ез еша вредитны.

6. Еша петөны роч кыв вылыс вужөдөм произведени-јејас i пошти нiнөм-на ез петлы роч да западнөј классикјас-лөн. Со, 1937-өд воын тырө 100 во Пушкинөс вiјөмсаң, став страна лөсөдчө тајо јубилеј кежлө, а Коми ПЗ-лы веккоф, сiјө буракө нiнөм оз көсјы вочны сек кежлө. Коми писавелјас бо-кынө-жө јубилеј кежлө лөсөдчөмыс. Нiнөм-кө Пушкин куза оз вөчсы, ферт-нiн нiнөм оз вөчсы мукөд авторјас куза, оз жө-өд поз шуны мыјкө вөчөмөн Салтыков-Щедринлыс „Мojдјас“ да Чеховлыс „Мужикјас“ лезөм, торја-нiн ускөдны-кө төдвылө, мыј вокывыс сен Чеховос донјалөмын веккыда гудралөма.

7. Онөз-на нiнөм абу вөчөма коми опера лөсөдөм мо-

гыс. Ферт, ескө, тајо абу сөмьн писателјаслөн моґ, бур композитортоґ операыд оз артмы. Но писателјас вермасны лоны чујдыјаснас, тајо ужлы өдөбтыны отсалыјасөн.

8. Öдвакө ңе меґса ыжыд суґсытөмтор комі советскөј писателјаслөн—јөз пөвстса сорһтан комі кыв да фольклор омөла төдөм: кывјөзјас, кывбертјас, пөсловічајас јона озырмөдөны література кыв, а мијан писателјас гижөдјасыс најө оз зев сурны. Сіјөн гижөдјасыд унаыс кынгыр кәдөс, абу ловјаөс. Мијан література кывјыд јона гөлжык сорһтан кывјыс. Сөсґа, јөз пөвстын уна емөс легендајас і с. в., кодјас јона колөны весігтө кыз історіческөј документјас (шуам, мијан історікјаслы лоө сөмьн Марксизм—Ленинизм классікјаслыс цитатајасөн доказывајтны коміын феодализм вөлөм јылыс, а фольклорын ем уна, зев уна даннөјјас, меґ зик стөча шуны феодализм коміын вөлөм јылыс). Мі өнөз-на огө төдөј ңинөм сещөмсө, кыз роч былінајас, французјаслөн— „Песнь о Роллане“, немецјаслөн „Нибелунги“, іранцылөн „Шах-Наме“ (көт сылөн і ем автор, но-өд артмөмасө сіјө зөһнас фольклор вылын), финнјаслөн „Калевала“ да с. в. пөшты быд јөзлөн. Мијанлы колө і почө сувтөдны моґ—фольклор материалјас вылын течны мыкө та ногаөс-жө, коді ескө ловчөдіс комілыс доісторіјајассө (сөмьн ңе сещөмјасөс, мыј коркө рочөн сетлөма М. Н. Лебедев. Сылөн абу ловја, а ескыны почтөм да реакціонно-романтіческөјјас артмалөмаөс).

Фольклор озырлунјасө сунгыслөм јона озырмөдас гижыс-јаслыс лексіконсө да отсалас ловчөдны літературанымөс. Колө ескө кызкө регыджык јөзөдны ставсө (ңе сөмьн мојдјас), мыј ем чукөртөмыс фольклорыс, сывкөд щөщ паскыджыка сувтөдны чукөртан ужсө. Пеґдинститутса да мукөдлаыс велөдчысјас, сиктса інтеллігенціја, комсомол, научно-исследовательскөј институт организујтөмөн да руководствөһн—со кодјас вермасны лоны важсө серпасалан фольклорнымөс чукөртисјасөн. Писателјаслы, ферт, тајо ужад колө лоны пыштыс-өзтысјасөн да меґјона зілысјасөн.

Моґјас гырысөс, уж помтөм уна, а ужалысыс еща. Весігтө војдөржык ужавны пондылысјас (Ј. В. Колегов і мук.) өні чөв олөны код, томжыкјас пөвсыс унаөһ-жө лаңталісны (Мітрук Јак, Біја өгыр, Спіра Прокө, с. в.). Зілжыка ужалыс-быдмыс коміны өдва 4-5 морт. Тазтө, ферт, кыд оз суґсы. Писателјасөс быдтөм вөсна төждысөм оз төдчы, гижны бостчысјаслы отсалөм куґа ңинөм оз вөчыс (ем абу-ңин көт өті міткружок?) І војдөржык гижны пондыс писателјаслөн велөдчөм оз мун, а сытөґ өһіја каґаґд ңинөм он вермы вөчны. Сетчө жө сөсґа „Ударнык“

зев жеба петö i омöла вештысö гiжысiяслы. Мед могмöдавны став таjö могiассö, колö i таjö торiас былö вiзöдлыны буржыка.

Тащöм могiасөн ми вужам был во былö, кодi колö лоны комi сöветскöj лiтература кыптöмын тöдчана ыжыд воөн. Öд таjö был воыс—Комi областы XV во тыран во даj Великöj Октябрскöj революциjалы 20 во тыриг кeжлö лöсöдчан бöрjа во. Таjö торiассö мижан писавелiяслы колö бура артыштны да сы сертi течны ассыныс творческöj ужнысö 1936 воын.

Был воөн, jортiас!

Москва, декабр 1935 во.

МЫЛАС ПЕТАЛІСНЫ „УДАРНІК“-ЫН 1935 ВОЫН

ХУДОЖЕСТВЕННОЇ ГИЖОДЖАС

Барбјус А., „Атака“ („В огне“ романыг*), 7-8 №, 8-20
містбок.

Бајарса Іван, „Көзүдсө жмітас міјан Шмідр“ 5-6, №
40 містб., „Гажа јагып“, 9 №, 3-4 містб.

Біја огыр, „Ме радејта“, 1 №, 32 містб., „Ыжыд ым“,
3 №, 7 містб.

Васіль Паш, „Нывбаба колхозын“, 3 №, 19-25 містб.;
„Вањо“, 7-8 №, 54-58 містб.

Вокан, „Сыктывкар“ (очерк), 1 №, 27-31 містб.

Выл Паш, „Регыд, регыд мі азысам текөд“, 1 №, 12
містб.; „Рејс“, 3 №, 3—6 містб.; „Антон Васіліевич“, 4 №-
31-39 містб.; „Запанса рыт“, 7-8 №, 48 містб.

Ганс Ф., „Сіктсаң пісмө“, 1 №, 11-12 містб.; „Рево-
лүціонерөс качытөм“, 10-11 №, 61-62 містб.

Гор'кіј М., „Кызі чужіс морт“, 5-6 №, 29-36 містб.

Дороңин П., Мойдјас: 1 №, 38—47 містб.; 3 №, 26-35
містб.; 4 №, 44-48 містб.; 10-11 №, 70-75 містб.

Долинов М., „дорјысны сувт“, 3 №, 8 містб.

Жілкин В., „Войывса партизанскөј“, 7-8 №, 34 містб.

Ізјур Іван, „Доменлон мыж“, 1 №, 5-10 містб.; 2 №,
3-9 містб. 3 №, 13-18 містб.; 4 №, 20-28 містб.; 5-6 №,
41-49 містб.; 7-8 №, 35—47 містб.; 9 №, 19-29 містб.; 10-11 №,
35-47 містб.; 12 №, 18—30 містб.

Кожевніков В., „Вөвлөн вөлі шөйтчанлуи“, 1 №,
21-22 містб.

Крылов І. А., „Баснајас“, 1 №, 20 містб.; 4 №, 29-30
містбок.

Ліхачов М., „Өгрюн“, 2 №, 24 містб.; „Талуына морт“,
3 №, 10-12 містб.

Мітрук Јак., „Медбөрја тышјас“, 1 №, 14-19 містб.

Нобдінса Віттор, „Нем томмөдыс кад“, 4 №, 19
містбок.

Педь Ген, „Полошүтчылом“, 2 №, 10—24 містб.; „Тө-
річа“ (пјеса, 4 №, 3—18 містб.; „Сера кук“ (повест) 5-6 №,

49-59 мiстб. 7-8 №, 21-33 мiстб.; 9 №, 5-18 мiстб.; 10 11 №, 17-35 мiстб.; 12 №, 3-17 мiстб.

Пыстiн I., „Вiр кiстан лунјас“, 2 №, 25-31 мiстб.

Салтыков-Щедрiн, „Сусвежора гурiна“, 1 №, 23-26 мiстб.

Сiкорскаја, „Мопровскöј“, 3 №, 8 мiстб.

Размыслов А., „Лыжi вылын“, 2 №, 33 мiстб., „Рытја кыа“, 5 6 №, 39 мiстб.; „Нывы пiсмö“, 7—8 №, 49 мiстб.

Чехов А. П., „Футмар пышса морт“, 2 №, 34-39 мiстб.; „Хамелеон“, 5—6 №, 37-39 мiстб.

Шаманов А., „Награда“, 4 №, 40-43 мiстб.; „Гуса ужјас“, 10-11 №, 59-61 мiстб.

Шiм, „Пöжар“, 5-6 №, 60-64 мiстб.; „Самко“, 7-8 №, 50-53 мiстб.; „Кадја нурын“, 10-11 №, 65-69 мiстб.

СТАЉАЈАС, РЕЧЈАС, РЕЦЕНЉАЈАС:

Гор'киј М., „Мiјан эпохаса замечательнöј морт“, 7-8 №, 4 мiстб.

Лењин В. I., „Лев Толстој, кызi русскöј револуцијалон рöмпöштан“, 7-8 №, 59 63 мiстб.

Постышев. „Украинаса сöветскöј литературалон тујјас“, 5-6 №, 10-25 мiстб.

Сталин I. В., „Кадрјас решајтöны ставсö“, 5-6 №, 5-9 мiстб. „Стахановецјас медвоцца ставсојузса совешщаније вылын реч“, 10-11 №, 3-16 мiстб.

Дорожин П., „Литературнöј кыв да переводјас јылыс“, 1 №, 32-37 мiстб.

Куратов I. А., „Зырянский язык“, 3 №, 40-45 мiстбок.

Олек Ондреј, „А. П. Чехов јылыс“, 2 №, 40-48 мiстб., „Куратов јылыс“, 3 №, 39 мiстб.; „Л. Н. Толстој“, 9 №, 30-43 мiстб.; „Выл во вылö мортас“, 12 №, 33-40 мiстб.

Сандрик Мiкол, „Колö дугдыны профанацiјаон ноксöмыс“, 3 №, 36-38 мiстб.

Гергеј Рудов, „Колхознöј сiктöс быд боксаң петкöдлөм вöсна“, 3 №, 46-48 мiстб.

Ииб. № 17

ЖУРНАЛЫС

Лист-
бок.

<i>ПЕД ГЕНЬ</i> —Сера кук (повест)	3
<i>ІЗЈУР ІВАН</i> —доменлөн мыж (повест)	22
<i>ӨЛЕК ӨНДРЕЈ</i> —Выл во вылө мөгјас	33
Мыјјас петалисны „Ударник“-ын 1935 воын	39

Редакколлегіја: М. доронін,
І. Шеболкін, І. Ізјуров.

Отв. редактор М. доронін.

Обложка художник В. ПОЛЯКОВЛОН.

Лит № 751. Зак. № 54. Тираж 1000 экз. Стат. форм. 62×94 1/16, 36000 зн. в печ. листе,
2,75 п. л. Сдано в производство 8/І-36 г. Подписно к печати 4/ІІ-36 г.

Типография УМП, г. Сыктывкар, Сев. край, Дом Печати.

СУЗӖДӖӖ 1936 ВО ВЫЛӖ!

ХУДОЖЕСТВОА СӖВЕТСКӖӖ ЛӖТЕРАТУРА
КОМӖ ЖУРНАЛ

УДАРНӖК

ЛЕЗӖ СӖВЕТСКӖӖ ПИСАТЕЛЬЯС СОЈУЗЛӖН КОМӖ ПРАВЛЕНӖЈЕ
ПЕТӖ БЫД ТӖЛЫГЫН ӖТЧЫД

„Ударник“ зӖк Ӗти журнал КомӖ областын, кӖни печатайтӖ-ны комӖ сӖветскӖӖ писательяс ассыныс выл гижӖдӖассӖ (повестӖяс, пӖсасӖяс, вӖстӖяс, кывбурӖяс, фелӖе-тонӖяс, критическӖӖ статӖяс).

„Ударник“ журнал тышкасӖ социалистическӖӖ пышкӖса, национальнӖӖ формаа культура стрӖйтӖм вӖсна, художествоа кывӖнӖ петкӖдлӖ КомӖ областын, Војвыв крајын да став СӖвет сојузын социализм стрӖйтӖм; тӖд-мӖдӖ сӖветскӖӖ роч да мувыв пролетарскӖӖ лӖтература медбур образецӖасӖн, СССР-са торја национальностӖясса лӖтератураӖасӖн.

„Ударник“ журнал велӖдӖ да быдтӖ выл том гижысӖ-сӖс, сӖтӖ налы отсӖг.

„Ударник“ журналын участвуйтӖны: АкӖн пӖ, Бија Ӗгыр, Вых Паш, ВасӖл Паш, Вокан, ГрӖш Саш, ДоронӖн П., Жугыл, Изјур Иван, Колегов Јогор, Луздор Вас, Љебедев М., Љыхачов М. П., МӖтрук Јак, Нубдинса Виттор, Оботуров I., Ӗльк Ӗндрей, Пед Ген, ПӖту ӖнӖ, ПыетӖн Љја, Пармазон, Размыслов, Сандрик Јогор, СӖм Ван, Фима Вен, Шыладорса МӖш, ШИМ да мукӖд комӖ сӖветскӖӖ писательяс да гижны заводӖтысӖяс, художник-яс: В. Полаков да М. Безнос.

ЖУРНАЛ СУЗӖДАН ДОН: 3 тӖлыс кежлӖ 2 ш. 50 ур.
6 " " 5 " " "
12 " " 10 " " "

„Ударник“ журнал колӖ лоны быд колхозын, лыддысан керкаын, школаын, клубын, гӖрд пелӖсын, вӖр баракын, быд вӖрлеыс-ударник ордын, колхозник-ударник ордын, быд ордын, кодӖ иӖтересуйтӖчӖ комӖ художественнӖӖ лӖтература быдмӖмӖн.

ЖУРНАЛ СУЗӖДНЫ ПОЗӖ БЫД ПОШТӖВӖӖ ОТДЕЛЕНӖЈЕ-ЫС да пӖсмӖновлӖдлысӖяс пыр. Торја номерӖяс нӖб-ны КомӖ ПӖЗ магазинӖяс.

№ 193-12
Арт № 46